

HRVATSKI VOJNIK

Broj 63. Godina II. 9. prosinca 2005.

www.hrvatski-vojn timer.hr

BESPLATNI PRIMJERAK

€ 2,10 • CAD 3,00 • AUD 3,30 • USA 2,00 • CHF 3,50 • SIT 430,00 • SEK 17,00 • NOK 17,00 • DKK 15,50 • GBP 1,30

Akrogrupa Hrvatskog ratnog zrakoplovstva "Kрила Oluje"

Nebeski plesači

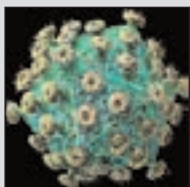
MELBOURNE

Zračna zaštita Igara

U nadolazećim sportskim Igrama Commonwealtha koje će se održati u Melbourneu, u zračnom području iznad tog australskog grada postojat će zona zabrane leta, veličine 46 kvadratnih milja. Takva odluka donesena je u svrhu prevencije mogućeg terorističkog napada poput onog 11. rujna 2001. u SAD-u. Nebo će nadzirati vojni lovački avioni F-18 i helikopteri tipa Black Hawk, a imat će ovlasti oboriti svaku letjelicu koja se bude oglušila na upozorenja da se odmakne od područja. "Takva reakcija neće biti nešto o čemu će se raspravljati pola sata. Piloti i kontrolno osoblje točno znaju što moraju učiniti u takvim okolnostima" - riječi su šefice policije Christine Nixon.

DŽAKARTA

Apstinencijom protiv AIDS-a

Indonezijska vojska službeno je upozorila svoje pripadnike u najistočnijoj provinciji Papua da se suzdržavaju od posjeta prostitutkama. Naime, raširenost AIDS-a tamo poprima epidemijske razmjere, a dosad su umrla dvanaestorica vojnika. Stoga je vojni zapovjednik otoka general

bojnik George Toisuta svojim vojnicima preporučio da pokušaju s apstinencijom. Papuu je "riskantnim područjem" nazvao i Peter Piot, čelnik UN-ove agencije za borbu protiv AIDS-a, koji je prošlog tjedna posjetio četvrtu najmnogoljudniju zemlju Svijeta.

WASHINGTON

San Diego - kuća prvog LCS-a

Američka ratna mornarica je objavila da će bazična luka prvog broda za priobalno ratovanje (*Littoral Combat Ship*) USS Freedom biti San Diego u Kaliforniji. To će se dogoditi početkom 2007., a proizvođač će brod dostaviti u prosincu 2006.. Inače, ova klasa brodova, "brza, pokretljiva i tehnološki napredna" bit će rabljena za borbu protiv potencijalnih prijetnji u priobalnim vodama, posebno mina, podmornica s dizelskim pogonom i brzih površinskih plovih jedinica. Lokacije matičnih luka ostalih nadolazećih LCS brodova još nisu utvrđene.

JAFFNA

Napadi na vojnike

U samo tri dana, u Šri Lanki su se dogodila dva napada za koje su optuženi Tamilski tigrovi i u kojima su nastradali ukupno četrnaestorica vojnika. U nedjelju, 4. prosinca, blizu mjesta Kondavil na poluotoku Jaffna poginula su sedmorica, a dva dana poslije još toliko, također na području istog poluotoka. Prema priopćenjima vojske, prvi vojnici su napadnuti dok su "nosili hranu svojim kolegama", a u drugom napadu u zrak je dignut traktor na kojemu su se vojnici "vraćali s rutinske zadaće".

MOSKVA

Kritike ruskog generala

Kako je javila agencija Reuters, načelnik ruskog glavnog stožera general Jurij Balujevski je na tiskovnoj konferenciji kritizirao SAD za dvostruka mjerila prema različitim zemljama koje razvijaju svoj nuklearni program: strogi su prema Sjevernoj Koreji i Iranu, a blagi prema Izraelu. Kritički se osvrnuo i na utjecaj SAD-a na događaje u zemljama uz rusku granicu, poput Gruzije i Ukrajine, dodavši da Rusija tim zemljama ne želi biti *Veliki brat*, ali da će braniti prava desetaka milijuna pripadnika ruske manjine u bivšim republikama SSSR-a. Ipak, Balujevski je nešto i pohvalio: suradnju SAD-a i Rusije u borbi protiv međunarodnog terorizma.

NORFOLK

Polarna avantura

Američka podmornica USS Charlotte prošlog se tjedna vratila u Norfolk nakon što je imala zanimljivo putovanje. Pošavši s Havaja, prošla je ispod arktičke ledene kape i ušla u Atlantik. Našavši pravo mjesto za izranjanje pomoću sonara i posebnog sustava za plovidbu kroz led, plovilo klase Los Angeles probilo je led debljine cca 150 cm, što predstavlja rekord klase. Akcija je predstavljala dragocjeno iskustvo za 17 časnika i 137 ostalih članova posade, a u ledenom području stigli su i organizirati utakmicu američkog nogometa između mornarice i kopnene vojske.

US Navy

Nakladnik:

MINISTARSTVO OBRANE REPUBLIKE HRVATSKE

Glavni urednik: Željko Stipanović

(zeljko.stipanovic@morh.hr)

Zamjenik glavnog urednika: Vesna Pintarić

(vesna.pintaric@morh.hr)

Zamjenik glavnog urednika za Internet:

Toma Vlašić (toma.vlasic@morh.hr)

Izvršni urednik: Mario Galić

(mario.galic@morh.hr)

Urednici rubrika: Marija Alvir

(marija.alvir@morh.hr), Domagoj Vlahović

Urednik fotografije: Tomislav Brandt

Novinari: Leida Parlov, Milenka Pervan Stipić

Fotografi: Davor Kirin, Dubravko Kovač

Grafička redakcija: Zvonimir Frank (urednik)

(zvonimir.frank@zg.htnet.hr), Ante Perković,

Predrag Belušić, Damir Bebek

Webmaster: Drago Kelemen (dragok@morh.hr)

Prijevod: Jasmina Pešek

Tajnica redakcije: Mila Badrić-Gelo

tel: 4568-041

Redaktor: Danica Pajić

Lektor: Lidija Bogišić

Korektor: Gordana Jelavić

Marketing i financije: Igor Vitanović

tel: 4568-699;

fax: 4551-852

Pretpлата:

Inozemstvo: u korist: TISAK trgovačko d.d.

Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb

(za: Služba za odnose s javnošću i informira-

nje), devizni račun u Zagrebačkoj banci

30101-620-2500-3281060.

Tuzemstvo: u korist: TISAK trgovačko d.d.,

Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb, (za:

Služba za odnose s javnošću i informiranje),

žiroračun 2360000-1101321302 poziv na broj

165, cijena 280,00 kn godišnje, Molimo pret-

platnike da nakon uplate kopiju uplatnice

pošalju na adresu TISAK trgovačko d.d.

Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb.

AKD Tisak:

AKD Agencija za komercijalnu

djelatnost d.o.o., Zagreb, Savska 31

Naslov uredništva:

MORH

Služba za odnose s javnošću i informiranje, p.p.

252, 10002 Zagreb, Republika Hrvatska

<http://www.hrvatski-vojn timer.hr>

E-mail: hrvajnik@morh.hr

Naklada: 6000 primjeraka

U članstvu Europskog udruženja vojnih novinara

(EMPA)

Rukopise, fotografije i ostali materijal ne vraćamo.

Copyright HRVATSKI VOJNIK, 2005.

Novinarski prilogi objavljeni u Hrvatskom vojniku nisu službeni stav Ministarstva obrane RH

IZ SADRŽAJA

Akrogrupa Hrvatskog ratnog zrakoplovstva "Kрила Oluje"

Akrogrupa je izvrstan predstavnik ne samo vojske nego i cijele zemlje. Priča o njoj je priča o stezi, statusu i obučenosti vojnika svake zemlje. Priča o našoj akrogrupi "Kрила Oluje" priča je o entuzijazmu i napornom radu petoro njezinih članova...

Strana 4

Hrvatsko predsjedanje CENCOOP inicijativom

Republika Hrvatska je kao država predsjedateljica tijekom 2005. pripremila i provela 7. sastanak ministara obrane, 2. sastanak načelnika glavnih stožera, tri sastanka Upravljačkog vijeća, tri sastanka Plansko-koordinacijske skupine te simulacijsku vježbu „CAX 05“

Strana 12

U Zrakoplovnoj bazi Zemunik provedena obuka pilota za helikoptere Mi-8

U Zb-u Zemunik početkom prosinca devetero pilota helikoptera HRZ-a uspješno je završilo preobuku za kopilota na helikopteru Mi-8. Riječ je o mladim pilotima iz dvije eskadrile, Zagreb i Lučko, a preobuka je obuhvatila elemente temeljnog, instrumentalnog, noćnog i grupnog letenja tako da su mladi piloti u potpunosti osposobljeni za helikopter Mi-8

Strana 14

Suvremeni projektili zrak-zemlja

Iz godine u godinu i iz sukoba u sukob vojni stratezi traže sve učinkovitije projekte zrak-zemlja. Pritom više nije naglasak na njihovoj razornoj snazi već na preciznosti i povećanju dometa

Strana 22

Naslovnicu snimio Igor SKENDEROVIĆ

Akrogrupa Hrvatskog ratnog zrakoplovstva "Kрила Олује"

Nebeski plesači

Akrogrupa je izvrstan predstavnik ne samo vojske nego i cijele zemlje. Priča o njoj je priča o stezi, statusu i obučenosti vojnika svake zemlje. Priča o našoj akrogrupi "Kрила Олује" priča je o entuzijazmu i napornom radu petoro njezinih članova, i to vodi bojniku Miroslavu Franjiću, desnom pratitelju satnici Dijani Doboš, lijevom pratitelju natporučniku Damiru Barišiću, repnom pratitelju satniku Saši Jokoviću i solistu natporučniku Matiji Vrđuki

Leida PARLOV
snimio Igor SKENDEROVIĆ

Ideja o formiranju

akrogrupe HRZ-a javila

se prije gotovo tri godine,

a s ozbiljnijim radom

se počelo uočiti

obilježavanja desete

obljetnice Олује te

otuda i naziv

"Kрила Олује"

Akrobatsko letenje je osobito zanimljiv, atraktivan ali i izrazito zahtjevan način letenja i zauzima važno mjesto u svim vojnim zrakoplovstvima pa tako i hrvatskom. Najveći broj vojski u svijetu ima i svoje akrobatske grupe koje su na neki način reprezentivi vojske, odnosno reprezentivi dobro obučeni piloti koji pokazuju svoje letačko umijeće i vještinu upravljanja letjelicom u ekstremnim uvjetima. Uz to, akrobatske grupe imaju i važnu ulogu u promidžbi OS-a svoje zemlje u miru. Neke od najpoznatijih vojnih akrobatskih grupa su talijanski Frecce Tricolori, britanski Red Arrows, američki Blue Angels, a odnedavno su i naše oružane snage dobile svoju akrobatsku grupu. Riječ je, naravno, o akrogrupi HRZ-a "Kрила Олује".

Priča o našoj akrogrupi priča je o entuzijazmu i napornom radu petoro njezinih članova, i to vodi bojniku Miroslavu Franjiću, desnom pratitelju satnici Dijani Doboš, lijevom pratitelju natporučniku Damiru Barišiću, repnom pratitelju satniku Saši Jokoviću i solistu natporučniku Matiji Vrđuki. Sve su to iskusni piloti s istančanim osjećajem za let u grupi i profinjenom tehnikom pilotiranja u grupnom le-

tenju, što su i neke od osnovnih predispozicija da bi se mogli baviti akrobatskim letenjem. Kako bismo vam približili akrobatsko letenje i sve ono što prethodi njihovom atraktivnom nastupu, posjetili smo ih na "domaćem" terenu, odnosno u Zrakoplovnoj bazi Zemunik kod Zadra gdje rade i uvježbavaju programe za svoje nastupe.

"Ideja o formiranju akrogrupe HRZ-a", priča čelni čovjek "Kрила Олује" bojnik Zvonimir Franjić, "javila se prije gotovo tri godine, a s ozbiljnijim radom se počelo uočiti obilježavanja desete obljetnice Олује te otuda i naziv Kрила Олује". Zapravo, akrogrupa je i osnovana kako bi, po uzoru na druge akrogrupe u svijetu, nastupala prigodom obilježavanja raznih obljetnica, kako vojnih tako i civilnih, ali i predstavljala naše oružane snage, odnosno našu zemlju u svijetu. Naime svugdje u svijetu akrogrupe nastupaju kad je neko događanje potrebno popratiti atraktivnim programom. Tako je primjerice njihov nastup neizostavni dio programa pri otvaranja skijaške sezone u Švicarskoj ili za održavanja utrke formule 1 u Australiji.

Četvorica članova naše akrogrupe izabrao je bojnik Franjić između deset kan-

didata koliko ih je pristupilo selekciji.

"Svi oni koji se odluče za letenje u akrogrupi moraju izvršno vladati avionom u pojedinačnom letu, ali trebaju pokazivati i osobitu sklonost grupnom letenju, jer je temelj svega letenje u grupi, što znači da se leti u uskoj formaciji jedan uz drugoga, bok uz bok", kaže bojniki Franjić te ističe da je za dobar i siguran nastup po-

jako važno, jer jedna njegova pogreška u nas je dvostruka. Leti se na malim visinama i kad se radi, primjerice, lijevi zaokret, ja sam prvi do zemlje i ako vođa pogriješi, ja sam na zemlji. On je taj koji mora osigurati sve uvjete za ono što mi moramo izvesti, a mi mu jednostavno moramo vjerovati", priča lijevi pratitelj natporuč-

trebno izvršno vladanje avionom, i to na krajnjim granicama njegovih mogućnosti, ali i ljudskog organizma. Naši "akrobatski letači" lete na Pilatusu PC-9, a udaljenost između aviona tijekom nastupa je točno tolika da se stvori dobra iluzija, a da se pritom ne ugrozi život.

Akrobatske grupe svoje nastupe izvode u formacijama od 4 do 10 aviona, a naša akrogrupa ima formaciju od 5 aviona, i to 4 plus 1. Formacija, naravno, ovisi o mogućnostima zemlje, odnosno njezinih oružanih snaga. Bojnik Franjić misli da je, ako uzmemo u obzir naše trenutačne mogućnosti, to najprihvatljivija formacija, ali se ipak nada da bi se u budućnosti moglo ići i na veći broj aviona.

Vođa grupe - najiskusniji letač

Svatko u grupi ima svoje mjesto, a svako mjesto ima svoju specifičnu zadaću.

Najvažniju, gotovo presudnu ulogu u grupi, ima vođa. On je taj, a u našem slučaju to je bojniki Franjić, koji mora biti najiskusniji letač. Prije svog vodećeg položaja u formaciji, vođa treba pilotirati na svim položajima, a uz iznimnu tehniku pilotiranja, mora biti staložen i smiren kako svojim postupcima ne bi doveo u opasnost ostale članove grupe. "Vođa nam je jedini instrument, jer tijekom grupnog letenja ne gledamo nikakve instrumente, ne pratimo nikakve parametre. Mi ga dobro poznajemo i znamo kako će u pojedinom trenutku reagirati, što je

nik Damir Barišić iz Šibenika koji se za ovakav način letenja zainteresirao još kao dijete. "Za ovakav oblik letenja sam se zainteresirao još u djetinjstvu gledajući na televiziji nastupe akrogrupa. Ovaj oblik letenja posebno cijenim. Letenje je samo po sebi jako lijepo, ali kada ste sami u zraku to nemate s kim podijeliti. Ali, letenje na malim visinama za publiku, a osobito ovo što mi radimo, letenje u grupi, pruža nam mogućnost da uživati koji letenje pruža podijelimo s drugima i upravo je zato za mene ovo daleko iznad svih oblika letenja", kaže natporučnik Barišić te dodaje: "Cijeli program odradimo u nekakvom svom transu, gledamo da svatko bude na svom mjestu, a ako se i dogodi nešto neplanirano to se rješava u hodu."

Posebno, ali ne i privilegirano mjesto u akrogrupi ima desni pratitelj, satnica Dijana Doboš, jedna od malobrojnih žena u svijetu koje se bave akrobatskim letenjem. Naime, osim nje, prema našim podacima, u vojnim akrogrupama u svijetu lete još samo tri žene, i to u Australiji od 1999. godine, Kanadi od 2002. a od ove godine i u SAD-u. Satnica Dijana Doboš je počela letjeti već sa 17 godina u jednom aeroklubu. "Ovaj posao nije niti jednostavan, niti neopasan, a niti lagan, ali ja jednostavno volim letjeti i kad letim osjećam se dobro, a pogotovo kad letim u grupi", kaže satnica Doboš te dodaje kako u svemu što radi ima veliku podršku

Program koji grupa izvodi traje od 15 do 20 minuta, što je optimalno vrijeme da se zadrži koncentracija gledatelja, ali i za tehničke mogućnosti letjelica i naravno za same pilote. Tijekom tih 20-ak minuta izvede se desetak različitih figura. U svakoj su formaciji drukčije posloženi i u svakoj formaciji izvode se razne figure kao što su petlja, kosa petlja, bure valjak, oštri zaokret, ruža i druge. Osnovni program određuje, što je i za očekivati, vođa

obitelji koja joj na taj način olakšava. Kao jedini ženski član grupe nije ni na koji način privilegirana, što zapravo i nije moguće, jer uspješnost i sigurnost nastupa ovisi o svakom pojedinom članu, tako da kod akrobatskog letenja nema mjesta ni improvizaciji ni amaterizmu.

Ravnopravni član grupe je i solist ili samostalac, a ta je uloga pripala natporučniku Matiji Vrduki iz Gornje Stubice. On se, kad grupa ode, izdvaja i sam izvodi pojedine elemente dok se grupa ne pripremi za novi nastup. "Ja radim isto što i grupa samo što to radim solo", kaže natporučnik Vrduka za kojeg je akrobatsko letenje izazov.

Optimistična budućnost

Program koji grupa izvodi traje od 15 do 20 minuta, što je optimalno vrijeme da se zadrži koncentracija gledatelja, ali i za tehničke mogućnosti letjelica i naravno za same pilote. Tijekom tih 20-ak minuta izvede se desetak različitih figura.

"Mi imamo svoje formacije i to su romb, strela, kocka i delta. U svakoj smo formaciji drukčije posloženi i u svakoj formaciji izvodimo razne figure kao što su petlja, kosa petlja, bure valjak, oštri zaokret, ruža i druge", kaže repni pratitelj satnik Saša Joković iz Vele Luke koji leti od 1995. godine, a kao nastavnik letenja od 1999. Ističe da se figure koje se izvode mogu podijeliti na opasne i još opasnije.

Osnovni program određuje, što je i za očekivati, vođa. Naravno, kaže bojniki Franjić, svi članovi grupe imaju pravo predlagati figure koje će se izvoditi, ali konačna odluka je

njegova. Prije nastupa i određivanja programa potrebno je izviditi teren, jer izbor elemenata koji će se izvoditi ovisi o konfiguraciji terena, a do sada je naša akrogrupa nastupala isključivo na zadarskom području.

"Svi oni koji se odluče za letenje u akrogrupi moraju izvrsno vladati avionom u pojedinačnom letu, ali trebaju pokazivati i osobitu sklonost grupnom letenju, jer je temelj svega letenje u grupi, što znači da se leti u uskoj formaciji jedan uz drugoga, bok uz bok", kaže bojniki Franjić te ističe da je za dobar i siguran nastup potrebno izvrsno vladanje avionom, i to na krajnjim granicama njegovih mogućnosti, ali i ljudskog organizma. Naši "akrobatski letači" lete na Pilatusu PC-9, a udaljenost između aviona tijekom nastupa je točno tolika da se stvori dobra iluzija, a da se pritom ne ugrozi život

Prije nastupa se vježba dva do tri puta dnevno. To su kratki letovi u trajanju od 15 do 20 minuta, a nakon svakog leta održi se sastanak i proanalizira ono što je učinjeno. Inače, kako bi se održala trenaža za nastupe trebalo bi vježbati jedan do dva puta dnevno.

Svoje mogućnosti i uvježbanost akrogrupe pokazuju na aeromitinzi- ma koji nemaju natjecateljski karakter, a naši se sugovornici nadaju da će i oni imati priliku pokazati svoje umijeće akrobatskog letenja na nekom aeromitingu. Pojasnili su nam da u svijetu sezona nastupa akrogrupa traje od ožujka do rujna, čemu prethodi intenzivno pripremno razdoblje od tri do četiri mjeseca tijekom kojeg se uvježbavaju novi članovi, "brusi" se program do najsitnijih detalja a leti se i po četiri leta dnevno.

Atraktivnosti nastupa pridonosi i dim koji se ispušta iz aviona tijekom izvedbe pojedinih elemenata, ali naša akrogrupa nažalost trenutačno za to nema tehničkih mogućnosti.

Iako je naša akrogrupa već imala nekoliko nastupa, a jedan od njih je bio i povodom prisege 3. naraštaja kadeta u Kninu, ona ipak još nije službeno predstavljena. Prema očekivanjima naših sugovornika to bi trebalo biti 9. prosinca u Puli povodom obilježavanja 14. obljetnice HRZ-a i PZO-a.

"Kad je riječ o budućnosti naše akrogrupe ja sam optimist. Vidim je u najmanju ruku u ovakvoj formaciji od 5 aviona, a moram priznati da su moje osobne intencije da se grupa proširi na 7 aviona. To naravno ovisi ponajprije o tehničkim mogućnostima našeg ratnog zrakoplovstva, a što se tiče pilota oni su uvijek tu i žele, mogu i znaju letiti. Akrogrupa je izvrstan predstavnik ne samo vojске nego i cijele zemlje, a priča o akrogrupi je priča o stezi, statusu i obučeniosti vojnika svake zemlje", zaključio je bojniki Franjić. ■

U spomen na *Crne vrane* - pionire HRZ-a

Prigodnom komemoracijom u Otoku pokraj Vinkovaca 2. prosinca obilježena je 14. godišnjica pogibije pilota i padobranaca Prvog samostalnog zrakoplovnog voda Osijek, poznatijeg pod ratnim nadimkom *Crne vrane*.

Riječ je o zrakoplovcima koji su poljoprivrednim i sportskim zrakoplovima dostavljali pomoć opkoljenim dijelovima Slavonije te čak i borbeno djelovali, rabeći pritom i izvorni hrvatski izum - tzv. bojler-bombe. Jedan takav let četvorica pripadnika voda nisu pre-

živjela. U spomen na poginule zrakoplovce Radu Grivu i Antu Plazibata te Mirka Vukušića i Marka Živkovića kod spomenika na središnjem trgu okupili su se brojni mještani općine Otok, a polaganjem vijenaca počast tim pionirima Hrvatskog ratnog zrakoplovstva odala su brojna izaslanstva. Uz članove obitelji i suborce poginulih zrakoplovaca te predstavnike općine i županije, žrtvama su se poklonili i ministar obrane Berislav Rončević kao izaslanik predsjednika Vlade RH te generali Viktor Koprivnjak i Zvonko Peternel kao čelnici izaslanstva HRZ-a i PZO-a te 3. korpusa HKoV-a. "Na ovom mjestu Domovinski rat ostaje trajno zapisan", poručio je ministar Rončević Otočanima okupljenim oko spomenika koji je, kako je rekao, dokaz vremena kada je Hrvatska cijelom svijetu pokazala svoju punu snagu i odlučnost. Potom je služena i misa zadušnica u crkvi sv. Antuna Padovanskog, koju je predvodio vlč. Antun Knežević.

M. ALVIR

snimio Tomislav BRANDT

Članovi Kluba VIZ za napuštenu djecu

U hotelu "Sheraton", održan je 3. prosinca tradicionalni božićni prijam Kluba vojnih izaslanika Zagreb.

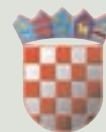
Ono što je na ovogodišnjem prijamu bilo posebno prvenstveno je humanitarni karakter svečanosti i svojevrsni završetak priče koja je počela prije godinu dana, kada su članovi Kluba odlučili pomoći napuštenoj djeci u Zagrebu. U tom su cilju 9. lipnja 2005. priredili "Dobrotvorni bal", a prihode, tada prikupljene, upravo su na ovom prijamu darovali Caritasu Zagrebačke nadbiskupije. U nazočnosti doajena Kluba Zagreb, brigadir Steliana

Muresana, pukovnika Wolfganga Schultza, njemačkog vojnog izaslanika u RH, ostalih članova Kluba, uzvanike je pozdravio predsjednik organizacijskog odbora "Dobrotvorni bal", kapetan bojnog broda Giorgio Guiduzzi, vojni izaslanik Republike Italije u RH. Pojašnjavajući motive ove akcije, Guiduzzi je istaknuo: "Prije godinu dana odlučili smo napraviti nešto plemenito za ovu zemlju; konkretnije za napuštenu djecu u Zagrebu. Prionuli smo poslu i polučili dobre rezultate. Vjerujemo kako ćemo svojim trudom donijeti djeci barem malo svjetla u ovom blagdanskom razdoblju." Popraćen velikim pljeskom, talijanski je vojni izaslanik uručio ček na 28.000 eura predstavniku Caritasa Zagrebačke nadbiskupije, velečasnom Borisu Balenoviću. Zahvaljujući na primljenom daru vlč. Balenović je rekao: "U ovakvom ozračju, vojsku moramo doživjeti drukčije - kao dobre ljude koji su nesebično organizirali i proveli ovu akciju, te prikupili nemala sredstva za djecu. Sve je to u duhu nadolazećih blagdana, u duhu Božića te želim da u vašim srcima i dalje bude dovoljno dobrote i plemenitosti."

A. DEČAK

snimio Dubravko KOVAČ

**REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE
GLAVNI STOŽER OSRH
ZAPOVJEDNIŠTVO ZA ZDRUŽENU
IZOBRAZBU I OBUKU
"Petar Zrinski"**

Raspisuje natječaj

za radno mjesto u Školi stranih jezika "Katarina Zrinska"

Stručni suradnik - prevoditelj, državni službenik, ustrojbeno mjesto: I vrste zvanja -

- jedan izvršitelj

• mjesto službe:

Zagreb

• rad se zasniva na neodređeno vrijeme uz

probni rad od 3 mjeseca,

• uvjeti: - profesor engleskog jezika i

književnosti

• ispunjavanje uvjeta

iz čl. 7., 8., 9. Zakona

o DS i N

• položen državni stručni

ispit (na oglas se mogu javiti

i osobe bez položenog državnog

stručnog ispita uz uvjet

da ga polože u roku od godne

dana od prijama u službu)

Uz prijavu kandidati su

obvezni priložiti:

• diplomu

• dokaz o položenom

državnom stručnom

ispitu

• domovnicu

• rodni list

• potvrdu o

nekažnjavanju

• životopis

• dokaz o

radnom stažu

Prijave s dokumentacijom

potrebno je dostaviti najkasnije

osmog dana od objave

oglasa u Hrvatskom vojniku,

na adresu:

ZZIO "Petar Zrinski",

Ilica 256 b,

10000 Zagreb.

Dodatne informacije

moгу se dobiti na

telefon 01/3786-699

Susret djelatnika informacijske i komunikacijske tehnologije MORH-a i OSRH

Informatičke kadrove treba zadržati u sustavu

Stanje informacijsko-komunikacijske tehnologije u MORH-u i OS-u svakim danom je sve bolje, ali do dostizanja NATO standarda ipak predstoji još naporan i dug put, istaknuto je u Splitu

Leida PARLOV, snimio Drago KELEMEN

U splitskom hotelu "Zagreb" 1. i 2. prosinca održan je "Susret djelatnika informacijske i komunikacijske tehnologije MORH-a i OSRH" na kojem je bilo više od 100 sudionika. Susret je organizirala Služba za informacijsku i komunikacijsku tehnologiju, a osim djelatnika MORH-a i OS-a na susretu su bili i predstavnici tvrtki partnera s kojima Ministarstvo obrane ima potpisane ugovore o suradnji. Uvodna izlaganja imali su pukovnik Dinko Majić, načelnik Službe za informacijsku i komunikacijsku tehnologiju i komodor Ivica Supić, načelnik Uprave J6 GS OSRH-a.

Susret je, kako je istaknuo pukovnik Majić, organiziran kako bi djelatnici MORH-a i OSRH međusobno razmijenili informacije i iskustva iz svoje struke te kako bi se upoznali s novim trendovima i najnovijim dostignućima na području informacijsko-komunikacijske tehnologije, ali i s predstavnicima tvrtki s kojima Ministarstvo surađuje.

Komodor Supić je ustvrdio da se u OS-u posljednjih godina na području informacijsko-komunikacijske tehnologije učinilo mnogo, ali je i napomenuo da nova tehnološka rješenja nužno moraju pratiti i kvalitetni kadrovi.

"Cilj nam je doći do što kvalitetnijih tehnoloških rješenja, ali i što kvalitetnijih kadrova" istaknuo je komodor Supić.

Kako bi svi zajedno dobili što bolji uvid u trenutno stanje informatizacije u MORH-u i OS-u, održane su zanimljive prezentacije među kojima je bila ona o primjeni novih tehnoloških rješenja i njihovoj provjeri na vježbi "Combined Endeavor". Naime, upravo je ta vježba, na kojoj oružane snage uspješno sudjeluju već nekoliko godina, najbolji test za provjeru stanja informacijsko-komunikacijske opreme na strateškoj, operativnoj i taktičkoj razini. Naše uspješno sudjelovanje na toj vježbi u okruženju zemalja članica NATO-a, najbolja je potvrda, kako je istaknuo komodor Supić, da u sklopu svojih mogućnosti imamo dobru tehnologiju.

Prezentacije su održali i predstavnici tvrtki partnera MORH-a koji su bili na susretu, a s kojima MORH surađuje niz godina.

U sklopu susreta održan je i okrugli stol na temu "Trenutačno stanje i perspektive informacijsko-komunikacijske tehnologije u sklopu MORH-a i OSRH". Na okruglom se stolu između ostalog raspravljalo o izgradnji komunikacijsko-informacijske infrastrukture u sustavu MORH-a i OS-a, odnosno između objekata kojima se koriste u sustavu, suradnji između MORH-a i OSRH i vanjskih tvrtki oko proizvod-

■ Susret je organizirala Služba za informacijsku i komunikacijsku tehnologiju, a osim djelatnika MORH-a i OS-a na susretu su bili i predstavnici tvrtki partnera s kojima Ministarstvo obrane ima potpisane ugovore o suradnji

nje softvera, hardvera, odnosno proizvodnje opreme i uređaja koji bi se rabili za potrebe OS-a, kao i o izradi softvera u sklopu NATO standarda tzv. stanaga. Nezaobilazna tema bili su i stručni kadrovi koji su na tržištu vrlo cijenjeni te ih je teško zadržati u sustavu. Zaključeno je da Ministarstvo mora poduzeti sve kako bi informatičke kadrove zadržalo u sustavu. Komunikacijsko-informacijski sustav u MORH-u i OSRH je, kako je rekao načelnik Odjela računalnih sustava u Službi za informacijsku i komunikacijsku tehnologiju pukovnik Robert Čulina, relativno velik, moderan i nov. U usporedbi s takvim sustavima u drugim tijelima državne uprave, ali i sa sustavima u velikim tvrtkama, kaže pukovnik Čulina, on je dobar, uporabljiv, funkcionalan i stabilan. Istaknuo je i da je stanje informacijsko-komunikacijske tehnologije u MORH-u i OS-u svakim danom sve bolje, ali je napomenuo da nam do dostizanja NATO standarda ipak predstoji još naporan i dug put.

I za kraj, spomenimo kako su se za identifikaciju sudionika umjesto uobičajenih akreditacija rabile puno praktičnije i funkcionalnije smart kartice. Ipak je to bio susret djelatnika koji u sustav MORH-a i OS-a trebaju uvesti sofisticiranu informacijsko-komunikacijsku tehnologiju. ■

■ Nova tehnološka rješenja nužno moraju pratiti i kvalitetni kadrovi, istaknuto je na susretu

Tragično stradavanje

Događaji poput ovoga uvijek ponovno podsjetite i potvrde da Afganistan još uvijek potresaju tragični događaji i da su oni surova i neizbježna realnost ove zemlje...

Iz Afganistana Tomislav KASUMOVIĆ

Ovaj put se iz Kabula, nažalost, javljamo s tužnim novostima. Dan 14. studenoga Kabul i snage ISAF-a će pamtiti kao dan tragedije i žalosti. U sjećanju svakog pripadnika ISAF-a ostat će duboki trag koji nikada neće prestati podsjećati na tragediju koja je zadesila naše kolege.

Opasnosti na cesti

Njemački pripadnik ISAF-a tragično je stradao kada se u njegovo vozilo, zaletjelo civilno vozilo pritom ga pokušavajući zgurati s ceste. Naposljetku je eksplodiralo a pritom usmrtilo jednog pripadnika i teže ranilo dvojicu. Ozlijeđeno je i pet civila, uključujući pritom i dva lokalna policajca koji su stražarili ispred zgrade gdje je došlo do eksplozije. Da tragedija bude veća, nedugo nakon prve eksplozije uslijedila je i druga, samo tristo metara dalje od prve, na istoj cesti koja vodi prema središtu Kabula. U drugoj eksploziji našla su se dva ISAF-ova vozila u kojima su stradala dva grčka pripadnika, ali na sreću, samo s lakšim tjelesnim ozljedama, nakon što je aktivirana improvizirana eksplozivna naprava na inače prometnom raskrižju.

Posljednji pozdrav preminulom pri-

padniku održan je u kampu Warehouse, gdje se nalazi i zapovjedništvo Kabul-ske multinacionalne brigade.

Na posljednjem ispraćaju tragično preminulog pripadnika snaga ISAF-a, na kojem je bilo nekoliko stotina pripadnika ISAF-a različitih zemalja, zapovjednik ISAF-a general Mauro Del Vecchio podsjetio je da je uloga vojnika krajnje izazovna te ponekad kao vojnici moramo podnijeti i krajnju žrtvu u provedbi zadaća.

Svi pripadnici našeg kontingenta su dobro

U cijelom događaju snage ISAF-a su žurno reagirale i pokušavale sanirati nastalu štetu, pri čemu osobito ističemo i pohvaljujemo koordinaciju i odlučnost medicinskih timova koji su bili na mjestu događaja cijelo vrijeme i pritom pokušavali spasiti živote unesrećenih pripadnika ISAF-a, kao i stradalog lokalnog stanovništva. Svi ranjeni su odmah prevezeni u vojnu bolnicu u kampu Warehouse, koju je inače sponzorirala Njemačka. U njoj su i zbrinuti. Događaji poput ovoga uvijek ponovno podsjetite i potvrde da Afganistan još uvijek potresaju tragični događaji i da su oni surova i neizbježna realnost ove zemlje.

U očekivanju mirnog života

Osim toga sa svakim napadom osjetno se unazadi ono što se u Afganistanu pokušava postići godina-ma, a to je miran i normalan život. U Kabulu se javlja problem da se vrlo lako dobiva lažni osjećaj sigurnosti dok se prolazi ulicama grada. Ljudi pozdravljaju, smiješe se, ponekad čak i pozdrave na našem ili engleskom jeziku, što je već postala općeprihvaćena činjenica. Također, nerijetko se dogodi da lokalno stanovništvo raspoznaje pripadnike različitih zemalja po bojama zastava koja se nalaze na vozilima. No, sve to stvara lažni osjećaj sigurnosti koji potom bude prekinut događajem poput ovoga. Iako je stanovništvo Kabula krajnje dobronamjerno i snage ISAF-a su vrlo dobro prihvaćene, još uvijek postoji nekolicina koja na sve načine želi poremetiti ravnotežu i unijeti nemir.

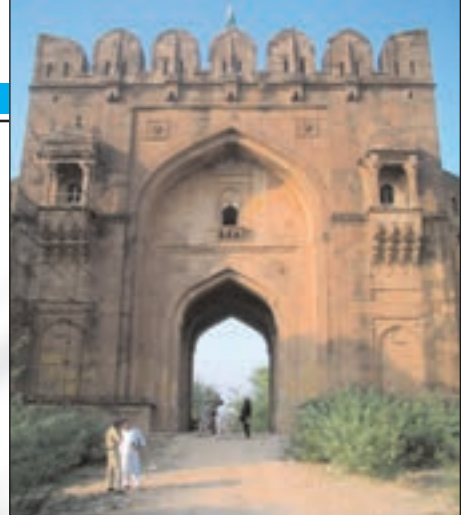
Što se tiče pripadnika 6. hrvatskog kontingenta svi su dobro i nisu niti u jednom trenutku bili ugroženi navedenim događajima. S obzirom na novonastalu situaciju pripadnici snaga ISAF-a, uključujući pritom i pripadnike 6. hrvatskog kontingenta, bit će na povećanom oprezu i neće biti izlagani rizicima ili opasnostima. ■

Stanovništvo Afganistana dobronamjerno je prema pripadnicima ISAF-a

Veličanstvena tvrđava Rohtas

Rohtas, veličanstvena Sher Shanova tvrđava, ponosno stoji već više od tri i pol stoljeća. Izgrađena je da bi onemogućila pristup potencijalnim osvajačima, uglavnom sa sjevera, a bila je simbol vladareve moći. Nastala je sredinom XVI. stoljeća za vrijeme vladavine Suri sultanata i u to vrijeme je bila epohalna građevina nevjerojatne veličine i izgleda

Iz Pakistana Zlatko SUDIĆ

U vrijeme velikih osvajanja i bitaka nastao je Rohtas, veličanstvena Sher Shanova tvrđava koja ponosno stoji već više od tri i pol stoljeća. Izgrađena je da bi onemogućila pristup potencijalnim osvajačima, uglavnom sa sjevera, a bila je simbol vladareve moći. Nastala je sredinom XVI. stoljeća za vrijeme vladavine Suri sultanata i u to vrijeme je bila epohalna građevina nevjerojatne veličine i izgleda. Smještena je oko šesnaest kilometara sjeverozapadno od Jheluma i Dine, a nevjerovatan je podatak da pokriva površinu od oko četiri četvorna kilometra i ima ukupno dvanaest golemih ulaza.

Moćan Sher Shan

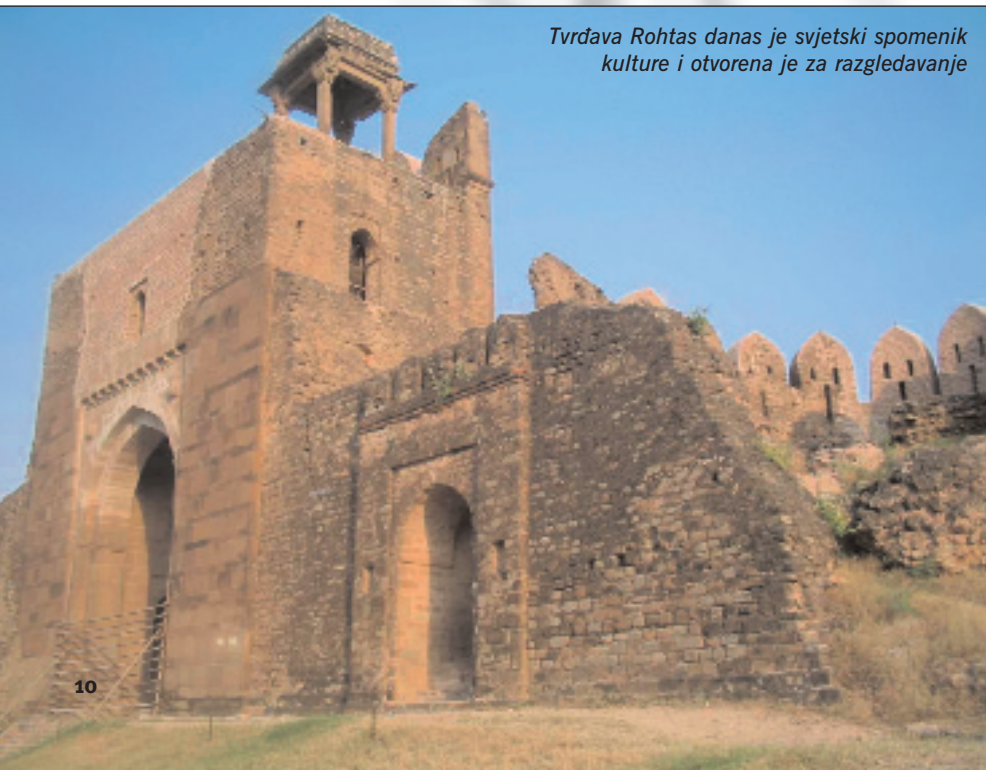
Sher Shan je bio toliko moćan vladar da je uspio pokoriti cijeli potkontinent i njime uspješno vladati, a na sve svoje ratničke pohode kretao je iz Rohtasa. Iako je uspješno pokorio velike gradove kao što su Delhi i Agra,

uvijek se vraćao u Rohtas da bi iz nje ga vladao. Zapravo ova građevina nikada nije u potpunosti dovršena, a svojom veličinom više je davala osjećaj sigurnosti nego što ju je pružala. Nakon Sher Shanove smrti više ju ni jedan vladar nije rabio kao stalno prebivalište, tako da je njezina gradnja djelomični promašaj. Ispostavlja se danas da je tvrđava djelo velikog vizionara čije vizije se nisu u potpunosti obistinile a uloženi trud je ostao neiskorišten. Ne čudi da ova tvrđava nije previše poznata u svjetskim okvirima pa i u samom Pakistanu, jer se njome dugo nisu koristili te je polako pala u zaborav. Danas je svjetski spomenik kulture i otvorena je za razgledavanje.

Njezina obnova potpomognuta je međunarodnim donacijama i sad ponovno sjaji punim sjajem i pokazuje nam nevjerojatnu sposobnost ljudi onoga doba da izgrade nešto tako veličanstveno primitivnim alatima i golom ljudskom snagom.

Oproštaj u "Villi Zemo"

Vrijeme stvarno leti. Prije osam mjeseci došao sam u misiju, a sada sam stažom najstariji hrvatski promatrač, što znači da se izmijenila jedna cijela generacija časnika koji su više nego uspješno predstavili naše oružane snage. Posljednji iz te generacije ovih nas je dana napustio i vratio se u Lijepu Našu, u svoju Slavoniju, nakon petnaest mjeseci službe u UNMOGIP-u. Nakon bezbroj uspješno odrađenih zadataka, nesebično pružajući potporu svojim hrvatskim kolegama, mnogima je pokazao kako se ponaša i radi pravi časnik i profesionalac dorastao svim zadaćama. Pola svog mandata proveo je na terenu, a drugu polovicu u zapovjedništvu koje je u to vrijeme bilo na indijskoj strani, u Srinagaru koji nije najsigurnije mjesto u misiji. Jedan je od onih koji su bili omiljeni među stranim kolegama, a takav glas nije tako lako steći, a još ga je teže zadržati. Dugo vremena bio je najbolji igrač skwosha u misiji, naravno dok ga drugi Hrvat nije pobijedio. Nekoliko dana prije što je napustio misiju, na svečanosti dodjele UN-ovih medalja, našem sad već bivšem kolegi, satniku Vladimiru Matokoviću, zaslužno je dodijeljen ribon (umanjenica) s brojem 3 kao priznanje za petnaest mjeseci službe. Na istoj svečanosti Čular, Naglič i ja također smo odlikovani UN-ovim medaljama nakon šest mjeseci službe u misiji. To nam je omogućilo da se svi okupimo u hrvatskoj kući popularno nazvanoj "Villa Zemo", malo se družimo i dostojno ispratimo našega Vladu. Inače, posljedni dani prolaze polako, glavna zadaća je i dalje pomoć žrtvama potresa u našem području odgovornosti. Također očekujemo dolazak hrvatskog generala koji će preuzeti dužnost šefa misije, a broj naših promatrača se popeo na sedam časnika... ■

Tvrđava Rohtas danas je svjetski spomenik kulture i otvorena je za razgledavanje

Konferencija mladeži Saharawa

Posredstvom različitih udruga, ponajprije španjolskih, koje i inače pomažu izbjeglice u kampovima u okolini Tindoufa, organizirana je Šesta konferencija mladeži Saharawa s do sada najvećim brojem sudionika sa svih kontinenata

Iz Zapadne Sahare Karlo PILKO

Posljednji tjedni za naše kolege koji obnašaju dužnosti u sjedištu misije u Laayouneu bili su više nego naporni, što zbog većeg obima zadaća, što zbog događanja koja su pomalo postala svakodnevnica. Stotinu i dvadeset ranjenih, jedna potvrđena smrt i nebrojeno prityorenih osoba, nekoliko oštećenih vozila MINURSO-a, samo su statistika prethodnog razdoblja, a kako stvari sada stoje, ovakvi događaji, prosvjedi i demonstracije nastavit će se i u budućnosti. Za razliku od Laayounea, Dakhle i ostalih mjesta na području Zapadne Sahare, u našem Tindoufu ništa se osobito nije događalo. Uobičajeni ritam života i rada nije bio posebno prekidano izvanrednim događajima.

Živo u kampu Dakhla

Naravno, kako sve što je dobro ne traje dugo, tako su se i naše aktivnosti pojačale. Naime, posredstvom različitih udruga, ponajprije španjolskih, koje i inače pomažu izbjeglice u kampovima u okolini Tindoufa, organizirana je Šesta konferencija mladeži Saharawa s do sada najvećim brojem sudionika sa svih kontinenata. Osam stotina izaslanika otprilike pet stotina gostiju, boravilo je u kampu Dakhla. S obzirom na sve okolnosti, takav skup je prerastao okvire

kulturnog događanja i sve više poprima i neka druga obilježja. Možda sam događaj i ne bi bio toliko zanimljiv da u svom programu nije imao i planirane demonstracije u blizini crte razdvajanja, jedne vrste pješčanog zida koji je podignut na nalog marokanskog kralja i koji je utvrđen velikim brojem vojnih uporišta. Na istom mjestu velike su demonstracije održane i u svibnju. Mogućnost ugrožavanja mira, koji vlada na ovim prostorima posljednjih četrnaest godina, bio je i te kakav razlog za pojačanu aktivnost časnika našeg Ureda. U ovakvoj situaciji kada se sve češće spominje oružana borba, genocid i rat, dovoljan je samo jedan nervozni vojnik na zidu da sve postignuto do sada padne u vodu.

Sportske aktivnosti i demonstracije

Kako bismo provjerili brojnost gostiju koji su stizali posebnim letovima iz Španjolske, kolega iz Egipta i ja upućeni smo na noćnu zadaću u zračnu luku. Nije potrebno reći kako je doputovalo i više novinskih ekipa kako bi popratili događaj. Nakon nekoliko sati čekanja, na zahtjev aerodromskih vlasti uljudno smo zamoljeni da napustimo područje zračne luke. No, broj autobusa za prijevoz i ostali oblici transporta dali su nam dovoljno početnih informacija. Na-

kon slijetanja nekoliko zrakoplova, svi putnici prevezni su u obližnje kampove Laayoune, Smara i Awsard, a sutradan i u Dakhlu kao konačno odredište. Samo ću kratko napomenuti kako kampovi nose imena gradova u Zapad-

noj Sahari za koje FPOL drži da se nalaze pod okupacijom Maroka. Uz razne kulturne aktivnosti, plesove i pjesmu Saharawa, održana je i konferencija za tisak, gdje su se ponavljale sve opcije koje stoje na raspolaganju Saharawima u ostvarivanju neovisnosti. Sportske aktivnosti i natjecanja, kako gostiju i uzvanika tako i lokalnog stanovništva, potrajale su cijeli dan. Različite radionice, slikanje i slične aktivnosti, okupirali su najveći dio sudionika. Sve slike izložit će se u jednom od muzeja u kampovima i biti prodavane turistima, a prikupljeni novac služiti će za financiranje i poboljšavanja uvjeta života izbjeglica. Idućeg jutra svi zajedno su se uputili prema pješčanom zidu koji je udaljen osamdesetak kilometara, radi demonstracija. Naravno, niti smo mogli niti htjeli pridružiti se gomilama kako bi zadržali svoju neutralnost. Praćenje situacije iz daleka bilo nam je i više nego dovoljno. Atmosfera je bila više nego napeta. Mnoštvo frustracija i nezadovoljstva izbijalo je iz gomile koja je protestirala i tražila pravo na samostalnost i nestanak, kako je neki nazivaju, posljednje kolonije na svijetu. Transparenti različitog sadržaja već su postali sastavni dio ovakvih okupljanja.

Demonstracije su potrajale do kasnih popodnevni sati, srećom bez većih posljedica. Povratak u kamp Dakhla protekao je mirno. Takva je bila i cijela iduća večer. Pjesma i glazba do kasno u noć označili su kraj ovih događanja. Tolika posjećenost ne treba čuditi uzme li se u obzir kako velik broj mladih Saharawa studira u inozemstvu i tamo propagiraju borbu za neovisnost te osnivaju klubove potpore.

Nama, časnicima Ureda za vezu, ostaje samo da analiziramo viđeno te osobna želja da se sve teške riječi i zveket oružja kojem smo svjedoci posljednjih tjedana što prije zaborave. ■

Demonstranti

U svrhu nastavka razmjene informacija te razvoja praktičnih projekata i aktivnosti

Hrvatsko predsjedanje CENCOOP inicijativom

Republika Hrvatska je kao država predsjedateljica tijekom 2005. pripremila i provela 7. sastanak ministara obrane, 2. sastanak načelnika glavnih stožera, tri sastanka Upravljačkog vijeća, tri sastanka Plansko-koordinacijske skupine te simulacijsku vježbu „CAX 05“. Tijekom godine održana su još i tri sastanka Radne skupine zadužene za razvoj projekta CENCOOP Akademije

— Jugoslav JOZIĆ, snimili Tomislav BRANDT i Davor KIRIN —

Suočen s regionalizacijom sukoba i promjenama u aktivnostima vezanim za očuvanje međunarodnog mira i sigurnosti, UN nastoji motivirati regionalnu sigurnosnu suradnju. Upravo u takvim okolnostima nastaje niz regionalnih inicijativa među kojima i CENCOOP, kao multinacionalni program aktivnosti malih država srednje Europe, koji je u skladu s Poveljom UN-a, a utemeljen je na odlukama UN-a, načelima EU-a, i ciljevima Europske sigurnosne i obrambene politike (ESDP), kao i Partnerstva za mir.

Područje suradnje

Iz širokog spektra operacija odgovora na krizu, koje su definirane kao područje suradnje unutar CENCOOP inicijative, izdvojene su operacije potpore miru.

Interlakenska deklaracija donesena na 6. sastanku ministara obrane zemalja članica CENCOOP inicijative definira razmjenu informacija, olakšavanje i koordinaciju aktivnos-

ti sudjelovanja u operacijama potpore miru, dokazivanje sposobnosti zajedničkog sudjelovanja u operacijama potpore miru i rad na povećanju regionalne suradnje u sklopu europske sigurnosne i obrambene politike, kao prioritetne aktivnosti CENCOOP inicijative. Predviđena je i mogućnost periodičnog preispitivanja prioritarnih aktivnosti, a u skladu s promjenama u sigurnosnom okruženju.

Ustrojavanje multinacionalne postrojbe CENCOOP-a predviđeno je u slučaju donošenja političke odluke o sudjelovanju inicijative u nekoj od operacija potpore miru. Sudjelovanje tako formirane postrojbe CENCOOP-a bi bilo moguće u tri tipa misije, i to u kontekstu članka 6. i 7. Povelje UN-a, u kontekstu Članka 8. Povelje UN-a i u humanitarnim operacijama.

CENCOOP u 2005. godini

Predsjedanje inicijativom traje jednu godinu, a zemlje članice se mijenjaju abecednim redom engleskog

alfabeta, tako da je tijekom 2005. inicijativom predsjedala Republika Hrvatska. Kako bi se osiguralo normalno funkcioniranje inicijative, odlukom ministra obrane RH u forume CENCOOP-a imenovani su hrvatski predstavnici. Između ostalih, za predsjedavajućeg Upravljačkog vijeća CENCOOP-a imenovan je Igor Pokaz, pomoćnik ministra obrane za obrambenu politiku, a za direktora Plansko-koordinacijske skupine brigadni general Mate Pađen, načelnik Uprave J-5 GSOS-a RH. Istodobno je posebnom odlukom ministra obrane RH, a sa zadaćom pružanja potpore radu CENCOOP inicijative imenovano i tajništvo CENCOOP-a. Republika Hrvatska je kao država predsjedateljica tijekom 2005. pripremila i provela 7. sastanak ministara obrane, 2. sastanak načelnika glavnih stožera, tri sastanka Upravljačkog vijeća, tri sastanka Plansko-koordinacijske skupine te simulacijsku vježbu „CAX 05“. Tijekom godine održana su još i tri sastanka Radne skupine zadužene za razvoj projekta CENCOOP Akademije.

Najvažnije aktivnosti

Cilj hrvatskog predsjedanja inicijativom bio je unaprijediti i razviti suradnju zemalja članica CENCOOP-a, a u skladu s prioritetima definiranim Interlakenskom deklaracijom. Težište je stavljeno na nastavak razmjene informacija i naučenih lekcija te razvoj praktičnih projekata i aktivnosti.

Razmjena informacija iz područja sigurnosne politike, zajedničkih vojnih analiza o aktualnim operacijama potpore miru i njihovoj perspektivi, provedena na različitim forumima CENCOOP-a tijekom

Kao najvažniji obučni događaj CENCOOP inicijative u 2005. godini provedena je prva simulacijska vježba pod nazivom „CAX05“

2005., državama članicama inicijative omogućila je pristup vrlo važnim informacijama iz ovog područja.

Potvrđena je velika važnost razmjene informacija, ali je istodobno naglašena i potreba za pronalaženjem praktičnih aktivnosti unutar CENCOOP inicijative i za njezin ulazak u područje mirovnih misija. Osobito je važan ocijenjen austrijsko/slovenski projekt CENCOOP Akademije, pokrenut na 6. ministarskom sastanku CENCOOP inicijative, radi provedbe obuke i postizanja pune interoperabilnosti oružanih snaga zemalja članica inicijative za predstojeća zajednička sudjelovanja u operacijama potpore miru. U skladu s odlukama 19. sastanka Upravljačkog vijeća, održanog u ožujku 2005. godine u Zagrebu, odlučeno je da se formira Radna skupina CENCOOP Akademije sa zadaćom pružanja stručne pomoći Plansko-koordinacijskoj skupini u razvoju projekta. Na 22. sastanku Plansko-koordinacijske skupine CENCOOP-a održanom u Dubrovniku od 26. do 28. rujna 2005., Radna skupina CENCOOP Akademije je nakon tri održana sastanka izni-

jela konačan prijedlog projekta. Prema tom prijedlogu CENCOOP Akademija bi bila virtualna, jer bi se za njezin rad rabili već postojeći materijalni i ljudski resursi. Obuku bi provodili nacionalni predavači i mobilni timovi. U svrhu smanjenja utroška financijskih sredstava i izbjegavanja dupliranja obučnih događaja, temelj planiranja i provedbe bio bi sustav EAPWP, a sve ponude obučnih događaja izvan EAPWP1 su također dobrodošle. Pitanje troškova CENCOOP Akademije bilo bi regulirano u skladu s potpisanim bilateralnim ugovorima ili memo-

Na 21. sastanku CENCOOP-a predsjedanje inicijativom preuzela je Rumunjska

randumima o razumijevanju. Iznošenjem konačnog prijedloga projekta CENCOOP Akademije, Radna skupina je provela svoju zadaću pa bi se planiranjem i provedbom ak-

tivnosti CENCOOP Akademije ubuduće trebala baviti Plansko-koordinacijska skupina. Idući korak u razvoju ovog projekta je dobivanje suglasnosti Upravljačkog vijeća CENCOOP-a, a budućnost CENCOOP Akademije će u najvećoj mjeri ovisiti o zahtjevu zemalja članica za sudjelovanjem na ponudnim obučnim događajima.

Kao najvažniji obučni događaj CENCOOP inicijative u 2005. godini provedena je prva simulacijska vježba CENCOOP inicijative pod nazivom „CAX05“. Vježba je u potpunosti pripremljena i provedena u Taktičkom-simulacijskom središtu HKoV-a, a omogućila je obuku zapovjednika postrojbe razine bojne i njegovog stožera za sudjelovanje u operacijama potpore miru. Na provedbi vježbe sudjelovala su 184 pripadnika OS-a zemalja članica i zemalja gostiju, te predstavnici civilnih i nevladinih organizacija. Vježba je uspješno provedena, a njezino održavanje u budućnosti bi se, u skladu s jednim od zaključaka 2. sastanka načelnika glavnih stožera i prijedlogom Radne skupine CENCOOP Akademije, trebalo održavati u sklopu projekta virtualne CENCOOP Akademije.

Tijekom hrvatskog predsjedanja inicijativom nastavljena je razmjena informacija, donesen je konačan prijedlog projekta CENCOOP Akademije te je provedena prva simulacijska vježba CENCOOP inicijative.

Jednogodišnje hrvatsko predsjedanje je završilo. Na 21. sastanku CENCOOP-a održanom 24. i 25. studenoga 2005. godine u Zagrebu, predsjedanje CENCOOP inicijativom preuzela je Rumunjska. CENCOOP ostaje

i dalje inicijativa velike političke vrijednosti i važan forum za sigurnosni dijalog, instrument međunarodnih odnosa koji će se prilagođavati sigurnosnim promjenama u okruženju. ■

U Zrakoplovnoj bazi Zemunik provedena obuka pilota za helikoptere Mi-8

Devet novih kopilota

U Zb-u Zemunik početkom prosinca devetero pilota helikoptera HRZ-a uspješno je završilo preobuku za kopilota na helikopteru Mi-8. Riječ je o mladim pilotima koji su završili obuku za pilote helikoptera, a preobuka je obuhvatila elemente temeljnog, instrumentalnog, noćnog i grupnog letenja tako da su mladi piloti u potpunosti osposobljeni za helikopter Mi-8

Leida PARLOV, snimio Tomislav BRANDT

Najveći broj nastavnika bio je iz Zb-a Pleso, tehnika iz Zb-a Divulje, a preobuka se provodila u Zb-u Zemunik

U posljednjem tromjesečju ove godine Hrvatsko ratno zrakoplovstvo intenziviralo je sve oblike obuke mladih pilota. I dok se u Zrakoplovnoj bazi Pula provodila borbena obuka pilota koji su završili preobuku za let nadzvučnim avionima, u Zrakoplovnoj bazi Zemunik se, uz obuku pilota za Canadaire i Pilatuse, provodila i grupirana obuka pilota za helikoptere Mi-8.

Naime, u Zrakoplovnoj bazi Zemunik početkom prosinca devetero pilota helikoptera HRZ-a uspješno je završilo preobuku za kopilota na helikopteru Mi-8. Riječ je o mladim pilotima koji su svi školovani u HRZ-u, završili su obuku za pilote helikoptera, a letačko su iskustvo stjecali na helikopteru Bell 206. Preobuka, koja se provodila od 17. listopada, obuhvatila je elemente temeljnog, instrumentalnog, noćnog, ali i grupnog letenja tako da su mladi piloti u potpunosti osposobljeni za helikopter Mi-8.

Letjelo se intenzivno i po dva puta dnevno, što nije običaj u matičnim postrojbama, a privremeni plan kojim je bilo predviđeno prosječno 15 sati leta po polazniku ne samo da je u potpu-

nosti ostvaren već je i premašen. Mladim su pilotima na ruku išle i vremenske prilike tako da su u nešto više od mjesec dana izgubili samo dva letačka dana. Provedbu zadaće u potpunosti je pratila i tehnika. Na raspolaganju su uvijek imali dovoljan broj helikoptera. Letjelo se na helikopterima Mi-8 koji su se nedavno vratili s re-

monta te su imali friški nalet. Povremeni su se pregledi tijekom obuke obavljali u rekordnom roku.

Zapovjednik dijela Namjenski organiziranih snaga za helikoptere Mi-8 bojn timer Goran Tomasov, voditelj pododsjeka operative u 91. Zb Zagreb više je nego zadovoljan. Pojasnio nam je da se preobuka pilota helikoptera inače provodi u eskadrilama, a ovo je prvi put da je organizirana grupirana preobuka. Prema njegovim riječima to je pozitivno iskustvo jer su se takvom organizacijom preobuke rastezile eskadrile te su se mogle u potpunosti posvetiti obavljanju svojih namjenskih zadaća, a prednost je i u tome što su se na jednom mjestu skoncentrirali i tehnika i nastavnici letenja. Najveći broj nastavnika bio je iz Zb-a Pleso, tehnika iz Zb-a Divulje, a preobuka se provodila u Zb-u Zemunik. Inače, za preobuku je angažirano pet stalnih nastavnika letenja, a pet ih se izmjenjivalo ovisno o aktivnostima u njihovim matičnim postrojbama. Riječ je o iskusnim pilotima, s bogatim le-

tačkim iskustvom iz Domovinskog rata koji su znali svoje znanje preneti mladim pilotima.

"Obuka je provedena sigurno, bez ijedne kritične situacije i bez ijednog incidenta što je meni kao zapovjedniku najvažnije" istaknuo je bojn timer Tomasov te je dodao kako su u jednom letačkom danu istodobno letjela i po tri različita tipa letjelica koje baš i nisu previše kompatibilne jedna s drugom. "Dnevno je, na razini zapovjednika eskadrila i grupa, znalo biti i tri do četiri koordinacije kako bi se usuglasili planovi letenja", rekao je bojn timer Tomasov napomenuvši kako je i to iskustvo mladim pilotima bio samo još jedan plus u njihovoj letačkoj karijeri. Njegovo mišljenje dijeli i zapovjednik Namjenski organiziranih snaga HRZ-a i PZO-a Zadar brigadir Ivan Gulišija "Svi su se koristili istom pistom, a dnevno je bilo i po desetak različitih vježbi tako da je bila potrebna iznimno dobra koordinacija i koncentracija" rekao je brigadir Gulišija te je dodao da je uspješnom provođenju obuke uvelike pridonio i entuzijazam svih koji su u njoj sudjelovali. A što je sve to značilo mladim pilotima ne treba posebno isticati. Dovoljno je samo reći da pilota čini nalet, a ne godine staža ili starosti, a pilotski se instinkti "bruse" samo letenjem iz dana u dan. ■

Zapovjednik dijela NOS-a za helikoptere Mi-8 bojn timer Goran Tomasov istaknuo je da je obuka provedena bez ijedne kritične situacije

**REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE
UPRAVA ZA LJUDSKE RESURSE
PERSONALNA SLUŽBA**

**raspisuje:
INTERNI NATJEČAJ**

1. za popunu mjesta vojnog savjetnika u Misiji RH pri UN-u sa sjedištem u New Yorku,
2. za popunu mjesta vojnog izaslanika RH u Kraljevini Danskoj (suakreditacija u Finskoj, Norveškoj i Švedskoj), sa sjedištem u Kopenhagenu,
3. za popunu mjesta vojnog izaslanika RH u Rumunjskoj, sa sjedištem u Bukureštu,
4. za popunu mjesta pomoćnika vojnog izaslanika RH u Republici Austriji, sa sjedištem u Beču.

Osim općih i posebnih uvjeta propisanih člankom 19. i 20. Zakona o službi u oružanim snagama RH kandidati moraju zadovoljiti i sljedeće uvjete:

- **vojni savjetnik u Misiji RH pri UN-u, sa sjedištem u New Yorku:**

osobni čin: pukovnik, brigadir
VSS

posebna vojna znanja (ZSŠ)
engleski jezik: STANAG 3333
10 godina radnog staža

- **vojni izaslanik RH u Kraljevini Danskoj, sa sjedištem u Kopenhagenu:**

osobni čin: pukovnik, brigadir
VSS

posebna vojna znanja (ZSŠ)
engleski jezik: STANAG 3333
10 godina radnog staža

- **vojni izaslanik RH u Rumunjskoj, sa sjedištem u Bukureštu:**

osobni čin: pukovnik, brigadir
VSS

posebna znanja (ZSŠ)
engleski jezik: STANAG 3333
10 godina radnog staža

- **pomoćnik vojnog izaslanika RH u Republici Austriji, sa sjedištem u Beču**

osobni čin: satnik, bojnik

njemački jezik: STANAG 2222
10 godina radnog staža

Posebna stručna znanja poželjna pri odabiru kandidata pod rednim brojem 1, 2, 3 su:

- Vojno-diplomatska škola MORH-a,
- Diplomatska akademija MVPEI-a,
- međunarodni tečajevi iz područja diplomacije,
- radno iskustvo na poslovima međunarodne obrambene suradnje.

Odlazak na dužnost u navedene zemlje predviđa se tijekom 2006. godine. Zainteresirane osobe neka najzurnije, a najkasnije do **16. prosinca 2005.** godine, dostave prijave na Ministarstvo obrane RH, Uprava za obrambenu politiku, Služba za međunarodnu obrambenu suradnju, Zvonimirova 12, Zagreb. Osobe raspoređene u OSRH prijave dostaviti putem J-1 GS OSRH.

Nakon odabira kandidata, oni moraju biti spremni sa svojom obitelji (supružnikom) provesti na službi u inozemstvu najduže 4 godine.

Za eventualne upute u svezi s natječajem obratite se na telefon 01/4568-833

Seminar o europskoj sigurnosti

U vojarni "Vitez Damir Martić" u Ra-
kitju je u organizaciji RACVIAC-a od
28. studenoga do 1. prosinca organi-
ziran seminar **Europska sigurnost i ob-
rambena politika.**

Seminar je organiziran u suradnji s Ve-
leposlanstvom Republike Francuske, a
otvorio ga je veleposlanik Republike
Francuske u RH NJ. E. dr. Francois
Saint Paul. Predavači na seminaru bili
su iz brojnih organizacija koje se bave
pitanjima sigurnosti kao što su NATO,
OESS, EURISC, Pakt o stabilnosti te
Centar za obrambene studije pri Kraljev-
skom koledžu u Londonu. Obradene su
razne teme vezane uz sigurnost i obranu
pa su tako polaznici upoznati s nužnoš-
ću i izazovima zajedničke europske si-
gurnosne i obrambene politike. Jedno od

zanimljivih predavanja bilo je o prošire-
nju EU-a te pozitivnim i negativnim
utjecajima na zajedničku europsku si-
gurnosnu i obrambenu politiku. Razgo-
varalo se i o ulozi masovnih medija u
uspostavi zajedničke europske sigurnos-
ne i obrambene politike, utjecaju te poli-
tike na Jugoistočnu Europu te izazovi-
ma i koristima te politike u budućnosti.

Cilj seminara bio je raspraviti važnost
sigurnosne i obrambene politike demo-
kratskih država u kontekstu pristupa
europskim integracijama, a sudjelovali
su parlamentarici, visoki politički i vojni
dužnosnici zemalja regije te visoki duž-
nosnici NATO-a, EU-a, Pakta o stabil-
nosti, OESS-a, EURISC-a i Kraljevskog
koledža VB.

T. VLAŠIĆ

Polaznici ZSŠ u Hrvatskom saboru

Tridesetdevet polaznika 14. nara-
štaja i devet nastavnika ZSŠ-a
"Blago Zadro", pod vodstvom za-
povjednika brigadira Zdravka An-
dabaka posjetili su 21. studenog
Odbor za unutarnju politiku i naci-
onalnu sigurnost Hrvatskog sabora.

U Hrvatskom saboru primio ih je
predsjednik Odbora za unutarnju
politiku i nacionalnu sigurnost,
Ivan Jarnjak i član Odbora general pu-
kovnik u mirovini Krešimir Čosić.

Svrha posjeta bila je upoznati polazni-
ke o mjestu i ulozi Hrvatskog sabora, a
osobito Odbora za unutarnju politiku i
nacionalnu sigurnost u procesu donoše-
nja zakona kao i uloge tih tijela u susta-

vu nacionalne sigurnosti. Nakon izla-
ganja Ivana Jarnjaka, polaznici ZSŠ-a
zanimali su se o načinima rješavanja
nekih aktualnih problema obrane i na-
cionalne sigurnosti, a potom su obišli
prostorije Sabora.

OJI

Visoka dočasnička škola u Vukovaru

Polaznici i djelatnici Visoke dočasničke
škole iz Jastrebarskog, u sklopu studij-
skog putovanja iz predmeta **Vojna povi-
jest 17. i 18. studenog posjetili su istočnu
Slavoniju.**

Tom prigodom bili su gosti Zapov-
jedništava 3. korpusa HKoV-a i 3. gomb-
r, gdje su ih domaćini upoznali sa životom
i radom te ratnim operacijama na po-
dručju istočne Slavonije 1991. godine. U
povodu obilježavanja 14. godišnjice str-
danja Vukovara 18. studenog, u tihom i
dostojanstvenom koloni sjećanja, zajedno
s tisućama drugih, prošli su ulicama Vu-
kovara do Memorijalnog groblja žrtava iz
Domovinskog rata, gdje su položili vije-
nac i zapalili svijeće. Svijeće su zapalje-
ne i na spomen-području na Ovčari kao i
kod središnjeg križa na Dunavu.

B.V.

Bushmaster u pustinji

OKLOPNO vozilo Bushmaster, proizvod australske tvrtke ADI Limited, nalazi se u sastavu australske vojske. No, tvrtka želi proširiti tržište i izvan Australije pa nastoji iskušati vozilo u raznim operativnim i zemljopisnim okruženjima. Tako je organizirano i testiranje Bushmastera u pustinjskim uvjetima. Testiranje je provedeno u Ujedinjenim Arapskim Emiratima.

Za testiranje je predviđena inačica s volanom na lijevoj strani. Testiranja u Emiratima provedena su u dva trodnevna ciklusa. Tijekom tog vremena vozilo je prevalilo više od 2500 km. Testiranje je obavljeno u iznimno teškim uvjetima visoke temperature i vlažnosti zraka. Vozilo se po raznim terenima, od autoputa preko kamenog terena do tipično pustinjskog pijeska.

Na vozilo je postavljeno mnogo

senzora za mjerenje temperature u vozilu i oko njega. Tako su mjerene temperature u motornom prostoru i prostoru za posadu kako bi se vidjelo koliko je opterećenje u uvjetima visoke vanjske temperature. Pokazalo se kako klimatski uređaj i sustav za hlađenje motora bez problema obavljaju zadaću i u uvjetima visokih vanjskih temperatura. Za ilustraciju, prosječna dnevna temperatura tijekom testiranja iznosila je oko 45 stupnjeva C, a najveća zabilježena dnevna temperatura iznosila je 58 stupnjeva.

U pustinjskim se uvjetima nisu provjeravali samo pokretljivost i izdržljivost već i mogućnost terenskog održavanja u pustinjskim uv-

Aus DoD

jetima. Tako je provedeno mijenjanje gume i vađenje te vraćanje pogonskog sustava. I tu su rezultati bili u sklopu uobičajenih rezultata postignutih tijekom testiranja u Australiji.

Razlog zašto je ADI izabrao provjeru u pustinjskim uvjetima vjerojatno je u tome što su naftom bogate bliskoistočne države iznimno dobri kupci vojne opreme. Očito je kako se i australska tvrtka nada ostvariti prodajne rezultate na tom tržištu.

M. PETROVIĆ

Nove narudžbe za Hawkove?

POTKRAJ studenoga ove godine na svoj prvi probni let poletio je drugi prototip naprednog jet trenažera Hawk Mk128, kojeg proizvodi britanska tvrtka BAE Systems. Dužnosnici spomenute tvrtke smatraju taj događaj važnim, posebice u svjetlu vrlo izglednog sklapanja novog ugovora početkom iduće godine s britanskim RAF-om oko narudžbe, prema određenim procjenama, novih 20 Hawkova što bi pak prema očekivanjima moglo početi tijekom 2008. Inače, tvrtka BAE Systems dosad je sklopila s ministarstvom obrane Ujedinjenog Kraljevstva ugovor vrijedan 281,5 milijuna američkih dolara kojim je financiran razvoj spomenuta dva prototipa

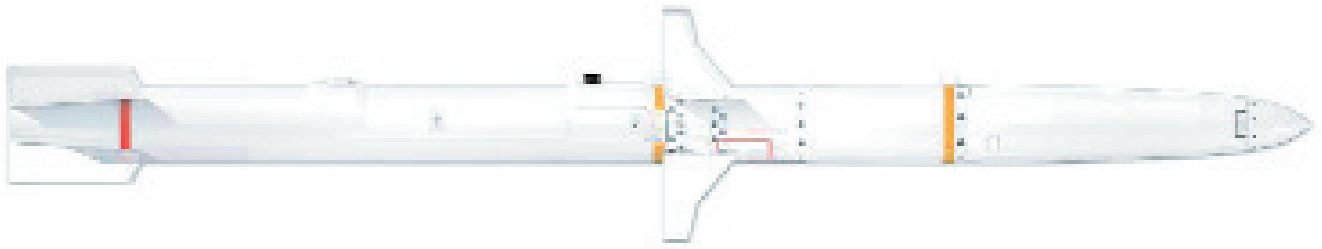
trenažera Hawk Mk128.

Ono što taj razvoj Hawka čini dodatno zanimljivim je činjenica kako se u idućem srednjoročnom razdoblju od petnaest godina prema određenim procjenama u svijetu očekuje narudžba, odnosno prodaja oko 1500 jet trenažera namijenjenih za naprednu obuku vojnih pilota. Pritom će svoju tržišnu šansu tražiti nekoliko potpuno novih platformi (za razliku od Hawka koji se u operativnoj uporabi nalazi gotovo tri desetak godina) poput mlaznih aviona M346, Jak-130, T-50 (A-50), MAKO, pri čemu se nikako ne smije zanemariti i švicarski novi turbo-prop trenažer PC-21.

Predstavnici BAE Systemsa ističu

kako je Hawk unatoč svojim godinama i dalje vrlo kvalitetna školska platforma s niskim operativnim troškovima. Pritom ističu kako je njihov Hawk važna kraljeznica u obuci vojnih pilota u sklopu NATO Flying Training, koja se provodi u Kanadi. Uz to ističu i činjenicu kako operativno raspoloživost Hawkova nije padala ispod 85 %, za razliku od nekih drugih platformi koje su bile raspoložive 65 %. Ističu i primjer australskog RAAF-a (Royal Australian Air Force) gdje operativni troškovi obuke i trenaže pilota na Hawkovima iznose svega jednu četvrtinu u odnosu na obuku, odnosno trenažu pilota koju provode na avionima F/A-18. Također, ističu i to kako i dalje imaju velike šanse sklopiti ugovor s Grčkom oko nabave Hawkova, unatoč činjenici da je Grčka ljetos s Italijom potpisala partnerski sporazum oko razvoja i nabave novog naprednog jet trenažera M346.

I. SKENDEROVIĆ

Italija surađuje na razvoju projektila AGM-88E AARGM

SREDINOM studenoga ove godine postignut je sporazum između talijanskog i američkog ministarstva obrane oko partnerske suradnje pri razvoju novog proturadarskog projektila. Riječ je o projektu koji je tijekom 2003. pokrenula američka tvrtka Alliant Techsystems (ATK) s namjerom da dizajnira projektil nove generacije koji bi u zrakoplovnim arsenalima trebao zamijeniti Raytheonov projektil AGM-88B/C HARM (High-speed Anti-Radiation Missile). Novi projektil nosit će oznaku AGM-88E AARGM (Advanced Anti-Radiation Guided Missile), i prema najavama u odnosu na svog prethodnika trebao bi biti znatno napredniji, precizniji i učinkovitiji pri napadu na protivničke ciljeve, odnosno vitalne dijelove protuzračne obrane. Pritom kao jednu od važnih odlika navode razvoj višeslojnog ciljničkog pretražnika koji bi bio ugrađen u glavu projektila, pomoću kojeg bi AGM-88E mogao

raditi zahvat i onih radarskih postaja koje su isključene, a koje time nastoje izbjeći zračne udare.

Projektil AGM-88E, i njegovi budući derivati, ne razvijaju se samo za potrebe američkih oružanih snaga nego će prema određenim najavama taj projektil (uz partnera Italiju) biti ponuđen i drugim američkim saveznicima, posebice unutar NATO zajednice. Pritom se ponajviše misli na dosadašnje korisnike HARM projektila poput Njemačke, Grčke, Južne Koreje, Španjolske, Turske i Ujedinjenih Arapskih Emirata.

U razvojni program talijanska vlada će uz angažman svoje tvrtke Marconi Industrial Services uložiti 20 milijuna američkih dolara, od čega će se prema određenim očeki-

vanjima dvije trećine uloženi sredstva vratiti Italiji preko raznih gospodarskih programa. Uz to, sa svoje strane Italija će osigurati razne simulatore i avione, odnosno izraditi će svojevrsne surogate određenih sustava protuzračne obrane koji će služiti za razna testiranja projektila AGM-88E (posebice novog ciljničkog pretražnika), koja će se provoditi na poligonima na Sardiniji i u zrakoplovnoj bazi Pratica di Mare pored Rima.

Po završetku razvoja, odnosno po uvođenju u operativnu uporabu projektila, što se očekuje između 2008. i 2010., Italija kani naručiti 250 projektila AGM-88E AARGM kojima bi naoružala svoje višenamjenske borbene avione Tornado ECR (Electronic Combat and Reconnaissance). S druge pak strane prema određenim najavama, američko ministarstvo obrane kani naručiti 1750 projektila kojima bi naoružali borbene avione koji su na službi u američkoj ratnoj mornarici.

I. SKENDERVIĆ

Izvidnički projektil Firefly

IZRAELSKA tvrtka Rafael Armament Development Authority razvija minijaturno streljivo za prikupljanje podataka i izvidanje. Streljivo se zove Firefly, a namijenjeno je za potporu pješničkim i specijalnim postrojbama.

Firefly je nevođeno streljivo mase 145 grama, dometa 600 metara, a ispaljuje se iz bacača granata kalibra 40 mm, npr. M203. Promjer projektila je 38 mm, a dužina 155 mm. Opremljen je s dvije CCD kamere i tijekom leta šalje sliku u realnom vremenu područja iznad kojeg leti. Let traje maksimalno 8 sekundi.

Videoslika se šalje operatoru na terenu, prikazuje i snima na odgo-

varajućem uređaju, a to može biti ručno ili prijenosno računalo. Kao zemaljska se postaja može uporabiti bilo koje računalo s instaliranim prijemnikom i antenom.

Sustav je spreman za terenska ispitivanja koja će se tijekom ove i iduće godine obaviti u postrojbama izraelske vojske. Nakon okončanja ispitivanja i procjene prikupljenih rezultata Firefly će biti spreman za nastup na tržištu.

Firefly je još jedan korak u umrežavanju bojišta, ovaj put na najnižoj razini. Tako manja skupina komandosa duboko u protivničkom teritoriju može obaviti kvalitetno izvi-

danje određenog područja i prikupiti važne podatke bez potrebe da to područje posjete i fizički. Prilagođen je ispaljivanju iz ručnog bacača kalibra 40 mm, vrlo rasprostranjenog i pristupačnog oružja.

Čini se kako postoje svi temeljni elementi za uspjeh Fireflyja. Može se jednostavno rabiti iz postojećeg oružja, vojnicima na najnižoj taktičkoj razini omogućava prikupljanje podataka na način koji je bitno jednostavniji i brži od klasičnog ljudskog izviđanja.

M. PETROVIĆ

Velika Britanija naručila studije o nuklearnoj propulziji

VELIKA BRITANIJA istražuje alternativne tehnologije za pogonsko postrojenje koje bi se ugradile na novu generaciju podmornica na nuklearni pogon britanske Kraljevske ratne mornarice.

Britansko Ministarstvo obrane izjavilo je kako nema čvrstih planova za buduću generaciju podmornica na nuklearni pogon osim trenutačnog programa podmornica klase Astute. No, trenutačno je u izradi niz visokovrijednih studija vezanih za konstrukciju, reaktor i propulziju novih podmornica kako bi se istražila opcija koja bi zamijenila četiri nuklearne podmornice naoružane

balističkim projektilima klase Vanguard od 2024. godine.

Agencija za nabavu vojne opreme (DPA - Defence Procurement Agency) naručila je paralelno studije od tvrtki BMT Defence Services Ltd i Frazer - Nash Consultancy (FNC) koristeći pritom sredstva iz projekta nazvanog Nuclear Propulsion Integrated Project Team. Studije bi trebale obuhvatiti postojeće te nove, revolucionarne varijante za tzv. sekundarno postrojenje (namijenjeno stvaranju el. energije) koje bi se moglo ugraditi u buduće podmornice.

Tvrtke BMT Defence Services Ltd i FNC su se obvezale da će obaviti dodatne studije vezane za podmorničke sekundarne sustave istražujući na taj način alternativne opcije za energetske pokretanje tih sustava. Parne turbine trenutačno ugrađene kao sekundarno postrojenje u podmornice britanske Kraljevske ratne mornarice, potječu od onih koje su ugrađene u HMS Dreadnought 1960-ih i imaju dvije funkcije: direktno pokreću propulzor podmornice i/ili generiraju električnu energiju za rad svih sustava.

Izvrješća tih studija očekuju se u ožujku 2006., a njihova funkcija bi trebala biti pregled novih tehnologija u svrhu razvoja, procjene i usporedbe potencijalnih rješenja za sekundarno postrojenje s obzirom na tehničke mogućnosti, rizik te naravno cijenu. Cijeli je niz mogućih potencijalnih tehnologija, od modernih oblika parnog postrojenja, raznovrsnih hibridnih rješenja pa do potpuno električnih konfiguracija.

Glasnogovornik Agencije za nabavu vojne opreme je izjavio: "Podmornički sekundarni sustavi pokrivaju čitavi pogonski te pomoćni sustav i strojeve, generiranje električne energije za sustav distribucije, automatizacije, nadzora te klimatizacije. Zbog toga, studije će morati uključivati aspekte kao što je cijena održavanja, moguće trendove u potrošnji energije te utjecaj nove tehnologije na ljude i njihovo uvježbavanje."

Od tvrtke Rolls-Royce naručena je posebna studija koja bi istražila tehnološke opcije za sljedeću generaciju reakcijskog postrojenja koja bi naslijedila trenutačni nuklearni reaktor PWR-2.

M. PTIĆ GRŽELI

Prva njemačka korveta K 130 poprima oblik

BRODOGRADITELJI diljem Njemačke zaposleni su na gradnji pet novih korveta tipa K 130 za Njemačku ratnu mornaricu te se dostava prvog broda u klasi FGS Braunschweig očekuje u svibnju 2007. godine.

Ugovor za gradnju korveta vrijedan 880 milijuna eura (1,05 milijardi USD) dodijeljen je u prosincu 2001. godine industrijskoj grupaciji

ARGE K130 koju predvodi tvrtka ThyssenKrupp Marine Systems' Blohm+Voss u suradnji s Lürsen Werft i Thyssen Nordseewerke.

Pramčane sekcije svih pet K 130 korveta grade se u brodogradilištu Emden tvrtke Nordseewerke dok se krmene sekcije grade u Bremenu u tvrtki Lürsen. Nadgrađe grade Blohm+Voss

u Hamburgu.

Sva tri brodogradilišta podjednako su odgovorna za krajnje opremanje, pokusnu plovidbu te aktivnosti vezane za primopredaju. Prvu i četvrtu korvetu u klasi (Braunschweig i Oldenburg) sa-
stavljat će Blohm+Voss, drugu

i petu (Magdeburg i Ludwigshafen) Lürsen dok će treći brod u klasi (Erfurt) sastaviti Nordseewerke. Svih pet brodova ući će u službu njemačke ratne mornarice u studenom 2008.

Ovih dana stigla je pramčana sekcija prve korvete tipa K 130 u brodogradilište Lürsen kako bi bila spojena s krmenom sekcijom. Nakon spajanja dviju sekcija, čitavi brod bit će otegljen u brodogradilište tvrtke Blohm+Voss u Hamburgu na konačno opremanje i pokusnu plovidbu.

M. PTIĆ GRŽELJ

Oprema za vojnike Stryker brigada

NAKON terenske procjene opreme održane tijekom ljeta na vojnom poligonu Yakima u saveznoj državi Washington, američka će kopnena vojska (US Army) odlučiti o izboru nove opreme za Mounted Warrior Program. Riječ je o programu izbora nove napredne opreme za vojnike u sastavu Stryker brigada.

Procjena je trajala šest dana, od 9. do 14. kolovoza, a uključivala je ocjenjivanje lakoće uporabe, udobnosti, mogućnosti i izdržljivosti raznih naglavnih zaslona i pripadajuće opreme te naglavnih komunikacijskih kompleta. Tijekom procjene važnu su riječ imali vojnici koji su isprobavali opremu. Kako su vojnici krajnji korisnici te opreme logično je njihovom mišljenju dati dužnu pozornost. Vojnici su iz sastava 3. brigade 2. divizije (Stryker brigadna borbena skupina).

Procjenu je s industrijske strane vodila tvrtka General Dynamics C4 Systems. Tvrtka je na temelju rezul-

tata i povratnih informacija vojnika koji su na terenu ispitivali opremu izabrala dva ponuđača, Rockwell Collins za naglavni zaslon i Peltor Communications za naglavni komunikacijski komplet.

Naglavni zaslon je Rockwell Collins Pro View SO35 monokular (zaslon za jedno oko). Izabran je zbog osobina koje nudi, a to su prikaz slike visoke kvalitete, jednostavna uporaba i stabilnost tijekom uporabe u vozilu Stryker.

Izabrani komunikacijski komplet je Peltor Com-Tac II, a omogućava dobru udobnost tijekom terenske primjene te jednostavnu integraciju s novom kacigom ACH.

Program Mounted Warrior predviđen je za vojnike mehaniziranih postrojbi, odnosno za posade borbenih vozila. Postoji i program Air Warrior za posade helikoptera te Land Warrior za pješake koji obuhvaća i senzore koji se postavljaju na osobno naočnjavanje, spomenuto integriranje opreme na kacigu, komunikacijsko-navigacijsku opremu te taktički ZIKS.

M. PETROVIĆ

Javnost i oružane snage

Za uspješan rad s medijima potrebno je poznavati pojedini medij, te mu prilagođavati materijal, poštivati rokove, udovoljiti specifičnim zahtjevima stila i privući publiku pojedinog medija. Novinari i djelatnici odnosa s javnošću su sudionici javnog komuniciranja, bez nadmetanja već upotpunjujući se

Darko MARINAC

Oružane snage u demokratskim društvima su pod stalnim povećalom javnosti. Pojam javnosti ima više značenja. Pridjevski oblik pojma javnosti podrazumijeva javnost odlučivanja koji označava kako se sastavljaju, donose i provode odluke. Imeničko značenje javnosti imenuje cjelokupnu javnost ili pojedine javnosti. Državne javne službe gotovo sve odluke donose javno, jer ovise o javnom mnijenju, ali i sve odluke pravdaju pred javnošću kao dio formiranja odluka u sklopu *policy* procesa.

Mediji u demokratskom društvu imaju nezamjenjivu zadaću. Uloga medija i novinara u demokratskom

društvu je posredovanje informacija od javnog interesa, kako bi građani imali relevantne informacije za odlučivanje i samovladanje. Zovu ih "četvrta vlast" ili "javnim psom čuvarom" (public watchdog). Sloboda izražavanja i sloboda medija uvjet su svih ostalih osobnih i građanskih sloboda.

No sloboda izražavanja nije apsolutno pravo, ona se može pod određenim uvjetima i ograničiti. To reguliraju hrvatski Ustav, Zakon o medijima, ali i Europska konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda. Sloboda izražavanja može se ograničiti zbog: zaštite javnog interesa (zaštita nacio-

nalne sigurnosti, teritorijalne cjelovitosti, javnog reda, javnog zdravlja i morala); zaštite pojedinačnih prava, interesa i ugleda i sprečavanja odavanja povjerljivih informacija; očuvanja autoriteta i nepristranosti sudstva. Sloboda medija je načelo, a ograničenja imaju status iznimaka.

Sloboda javnog informiranja zasniiva se na javnosti rada svih tijela, slobodi izražavanja misli, zakonskom pravu na razlike, neovisnosti medija i otklanjanju monopola nad medijima. ■

*Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojniki.hr*

Umreženo ratovanje (II. dio)

Tehnologije umreženog ratovanja su u dolasku. Do kraja desetljeća napredne će zapadne vojske imati bar jednu postrojbu razine najmanje brigade koja će biti operativno opremljena najvažnijim elementima tehnologija umreženog ratovanja. I što je još važnije, te bi postrojbe trebale biti potpuno operativno sposobne djelovati i u stvarnom svijetu rabiti koncept umreženog ratovanja

Igor SKENDEROVIĆ

Umreženo ratovanje donosi i neke probleme. Temeljni problem svake tehnologije i svakog novog pristupa je vrlo jednostavno pitanje: koliko to ustvari košta? Upravo će to pitanje uvelike odrediti budućnost umreženog ratovanja. Za ostvarivanje navedenih prednosti umreženog pristupa treba uložiti u tehnologiju. Kod svakog je ulaganja temeljno pitanje cijena i još važnije pitanje, isplatili se u to uopće ulagati.

Jedna od poželjnih tehnologija koje znatno pridonose naprednim mogućnostima umreženog ratovanja jesu sateliti. Svejedno je li riječ

o izvidničkim, komunikacijskim ili navigacijskim, i unatoč padu cijena riječ je o golemim ulaganjima koja se mjere stotinama milijuna pa i milijardama dolara ili eura.

Održavanje globalne mreže izvidničkih, komunikacijskih i navigacijskih satelita danas si može priuštiti samo SAD. Sličan je sustav svojedobno održavao i bivši Sovjetski Savez, ali je njegovim raspadom došlo do urušavanja svemirskog programa i njegova svodenja na skromnije razine koje Rusija danas može financirati. Nekoliko država ima manje ambiciozne vojne satelitske programe. Uglavnom je riječ o izvidni-

čkim i komunikacijskim satelitima koji državi korisnici omogućavaju pokrivanje određene regije. Ali pokušaj globalnog pokrivanja odmah je osuđen na neuspjeh, zbog golemih troškova takvog pothvata.

Neke se države udružuju ne bi li troškove učinile prihvatljivijima. Tako postoji nekoliko europskih satelitskih programa koji se financiraju i rabe zajednički. Naravno, takav je pristup moguć u sklopu EU-a, ali teško je ostvariv u drugim dijelovima svijeta. ■

*Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojniki.hr*

Suvremeni projektili zrak-zemlja

Iz godine u godinu i iz sukoba u sukob vojni stratezi traže sve učinkovitije projektele zrak-zemlja. Pritom više nije naglasak na njihovoj razornoj snazi već na preciznosti i povećanju dometa

Pripremio Domagoj MIČIĆ

Sve veći zahtjevi za učinkovitu zračnu potporu snagama na zemlji, bez obzira na konvencionalno ili urbano ratovanje, samo dodatno povećavaju potrebu za još modernijim zrakoplovnim naoružanjem. Zahtjevi kao što su visoka preciznost i mogućnost uništavanja točkastih ciljeva, te minimaliziranje kolateralne štete i nepotrebnih žrtvi uvjetuju uporabu precizno vođenih projektila i bombi s usmjerenim djelovanjem. S druge strane sve učinkovitiji protuzračni sustavi povećanog dometa prisiljavaju projektante da odgovor na tu prijetnju traže u izradi oružja koja će borbenim avionima omogućiti uništavanje ciljeva na zemlji s relativno sigurnih srednjih i velikih udaljenosti. Najnoviji zahtjevi traže da oružja zrak-zemlja mogu podjednako uspješno djelovati i protiv pokretnih i nepokretnih ciljeva, danju

i noću, bez obzira na vremenske uvjete.

Trenutačne mogućnosti suvremene kombinacije borbenog aviona i vođenih sustava zrak-zemlja najbolje se vide iz primjera višenamjenskog borbenog aviona Boeing F/A-18E/F Super Hornet. Taj je avion osposobljen za uporabu ubojitih projektila zrak-zrak i naoružan je topom General Dynamics M61A2 kalibra 20 mm. Za uništavanje ciljeva na zemlji i moru može ponijeti široki asortiman koji obuhvaća i sačasti lanser raketa LAU-68 kalibra 70 mm, bombe Mk 82 mase 225 kg, Mk 83 mase 450 kg i Mk 84 mase 900 kg. U naoružanju mu je i zapaljiva Mk 77 mase 340 kg i CBU-72 mase 250 kg s tri aerosolne bombe BLU-73/B. Veće ciljeve ili skupinu ciljeva može uništavati dispenzerom Mk 20 Rockeye mase 222 kg koji sadrži 247 bombica M118 ili još

modernijim CBU-59 (mase 340 kg) sa 717 bombica BLU-77.

Od vođenih projektila zrak-zemlja Super Hornet može ponijeti vođene bombe Raytheon Paveway GBU-12 (225 kg), GBU-16 (450 kg) i GBU-24 (900 kg), projektele iz Boeingove JDAM obitelji i TV vođeni projektil Lockheed Martin AGM-62 Walleye ERDL (Extended-Range Data-Link). Neprijateljske radarske sustave može uništavati vođenim projektilom Taytheon AGM-45 Shrike, a male ciljeve veličine vozila ili bunkera projektilima AGM-65 Maverick i Raytheon AGM-145 JSOW. U skoro vrijeme u naoružanje Super Horneta ući će vođeni projektili Lockheed Martin AGM-158 JASSM i Boeing AGM-84K Slam-ER. ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojniki.hr

Pješačko naoružanje zaraćenih država tijekom I. svjetskog rata

Talijansko oružje

Neposredno prije rata u talijanskim službenim političkim krugovima odvagivale su se razne mogućnosti. S jedne strane vojni i politički čimbenici nisu skrivali svoje pretenzije na dijelove austro-ugarskog državnog teritorija, dok je druga strana tog problema sadržana u više nego očitoj nesposobnosti Italije da svoje teritorijalne aspiracije nametne sama, i to vojničkim sredstvima. Italija je reflektirala na područje Julijske krajine, na Istru s otocima i veći dio Dalmacije. Kao članica Centralnog pakta Italija se nadala čak postići svoje ciljeve bez rata, barem ako je suditi prema određenom nehaju spram naoružanja: tadašnje talijansko oružje po svemu bilo je inferiorno tadašnjem naoružanju drugih zemalja Europe. Ostale članice Centralnog pakta bile su pak zainteresirane za talijansku neutralnost, ako već ne bi bilo moguće postići izravno vojno djelovanje Italije na strani Centralnog pakta. U tom su smislu indikativne njemačke dostave oružja Italiji, nakon što je rat već izbio. Radilo se o izvjesnim većim količinama strojopuškaka MG 08, te oko 20 000 komada C 96 za potrebe talijanske mornarice i topništva. Te su kvote pri-

brojene ranije nabavljenim strojopuškama iste vrste.

Talijansko političko koketiranje raznim mogućnostima prekinuto je Londonskim sporazumom od 26. travnja 1915. Tog je dana marchese Imperiali stavio potpis na dokument koji je Italiju odveo u rat na strani Antante. Tome su prethodila uvjeravanja odgovornih čimbenika Antante da će se o talijanskim teritorijalnim zahtjevima i te kako voditi računa, naravno u slučaju povoljnog ishoda rata, te da će Italija biti izdašno potpomognuta u potrebnim ratnim tvorivima i naoružanju. Prvo obećanje dano Italiji ispunjeno je, naravno nauštrb hrvatskih nacionalnih interesa, dok se s ispunjenjem drugog, a kad se rat već rasplamsao, zemlje Antante nisu žurile.

Oružje kojim je Italija ušla u I. svj. rat bilo je inferiorno oružjima drugih zaraćenih zemalja, kako glede dometa i paljbene moći, tako i mogućnosti održavanja ispravnosti mehaničkog funkcioniranja. Razvitak novih uzoraka vatrenog oružja u Italiji nije bio potican, te duga tradicija izvrsnog talijanskog oružja XVII. i XVIII. stoljeća nije bila nastavljena, pa tako i nije mogla naći svog odjeka u uzorcima talijanskog naoružanja I. svjetskog

rata. Talijanske poraze jedan ozbiljan izvor (Smith & Smith: "Small Arms of the World", str. 123.) pronalazi u posve drukčijim uzrocima od većine, čak i vrlo ozbiljnih, povjesničara, koji su uzroke rasula talijanske vojske skloni vidjeti u kukavištvu. Izvor uzroke talijanskog poraza vidi, osim u lošoj opskrbi hranom i strjeljivom, i u tehničkoj inferiornosti talijanskog naoružanja. Pozivajući se na memoarske zapise preživjelih sudionika bitke na Soči, odnosno Piavei, s obje zaraćene strane, izvor navodi kako se svi jednoglasno slažu u tome, da su Talijani upravo majstorski baratali strojopuškama i lakim topništvom tijekom obje bitke. Nadalje, spomenuti izvor upozorava da je do masakra talijanske vojske u dolini rijeke Po došlo nakon što se stožer bio povukao, ostavljajući vojsku i postrojbene časnike same sebi. Osim toga, a prema istom izvoru, talijanske postrojbe su ostavljene gotovo posve bez strjeljiva; austrougarski časnici u svojim izvješćima nakon bitke navode da su na talijanskim položajima pronađene iznenađujuće male količine strjeljiva. ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojniki.hr

Opsada grada u suvremenom ratovanju (IV)

Dien Bien Phu 1954.

Vijetnamska opsada udaljenog francuskog garnizona u Dien Bien Phuu bila je završna bitka Indokineskog rata. Poraz kod Dien Bien Phua definitivno je zapečatio francusku vladavinu u Indokini, koja se nakon poraza i Ženevske konferencije zauvijek povlači iz regije

Hrvoje BARBERIĆ

Svršetkom II. svjetskog rata i nakon japanske kapitulacije 1945. godine francuska se kolonijalna vlast uz pomoć britanskih i kineskih trupa vratila u Francusku Indokinu, gdje je Viet Minh počeo preuzimati vlast. Viet Minh ili Liga za neovisnost Vijetnama bio je protujapanski pokret organiziran uz američku pomoć tijekom II. svjetskog rata. Iako je Francuska bila oslabljena u ratu, Pariz je po svaku cijenu nastojao obnoviti kolonijalno carstvo. U listopadu 1945. u Indokinu je stiglo trideset i pet tisuća francuskih vojnika pod zapovijedanjem proslavljenog francuskog generala Leclerca. Suočen s nazočnošću stranih vojski na vijetnamskom tlu i lišen svake vanjske političke podrške, Ho Chi Minh je u ožujku pristao na sporazum s francuskom vladom.

Krajem 1946. izbile su borbe između francuskih snaga i Viet Minha. Unatoč početnom uspjehu francuske vojske, Viet Minh je sve više izmicao kontroli. Broj gerilaca pod oružjem brzo je rastao te je do kraja 1946. Viet Minh već imao šezdesetak tisuća naoružanih ljudi. Primjenjujući kineska iskustva u gerilskom ratovanju, koja je dodatno razradio vijetnamski general Vo Nguyen Giap, Viet Minh je uspješno parirao tehnički superiornijoj te u početku rata i brojnijoj francuskoj vojsci. Giap je imao odlučujuću ulogu i u zapovijedanju opsadom Dien Bien Phua. Važan događaj za tijek Indokineskog rata bila je pobjeda komunista u kineskom građanskom ratu u listopadu 1949. Od siječnja 1950. Viet Minh je počeo iz Kine dobivati određenu količinu vojne pomoći i vojne savjetnike, iako je Ho Chi Minh nastojao izbjeći kinesku dominaciju vijetnamskim po-

Zračna snimka utvrde Dien Bien Phu

kletom za neovisnost. Nakon 1950. godine francuske postrojbe su potisnute na područje između grada Hanoja i mora, a sve su bili češći napadi Viet Minha na jugu u Anamu i Cochinchini. Tijekom 1952. ustanak se proširio na područje rijetko naseljenog Laosa, ali su ga Francuzi uspjeli zaustaviti, no time su francuske snage bile dodatno razvučene te su do početka 1954. Francuzi izgubili nadzor nad najvećim dijelom sjevernog i srednjeg Vijetnama.

Gradnja baze

Sredinom 1953. godine za zapovjednika francuskih snaga u Indokini postavljen je general Henri Navarre. Zbog ljudskih gubitaka u početku rata i nezadovoljstva Indokineskim ratom u francuskoj javnosti, francuska vlada je prestala slati novake u Indokinu, te je Navarre bio prisiljen nastaviti rat s postrojbama koje je imao na raspolaganju. Navarre je smatrao da je za pobjedu presudno presijecanje komunikacija između sjevernog Vijetnama i džungli u Laosu. Stoga je donio odluku o gradnji vojne baze duboko u vijetnamskom teritoriju, blizu današnje granice s Laosom, preko koje će francuski garnizon nadzirati stanje u području. Navarre je vjerovao da će, osim što će

povremenim izletima iz baze francuska vojska moći kontrolirati cijelo područje, garnizon vezati velike vijetnamske snage, što će omogućiti rasterećenje francuskih snaga u drugim dijelovima zemlje. Kao najpogodnija lokacija za bazu odabrano je selo Dien Bien Phu. Potkraj studenog 1953. pod nazivom Operacija Kastor izveden je zračni desant kojim je zauzeto područje oko Dien Bien Phua, na kojem je odmah počela gradnja baze. No, treba napomenuti da je pravi autor ideje o gradnji baze u Dien Bien Phuu bio general bojničnik Cogny, koji je predložio lako branjenu bazu koja bi služila kao polazna točka za udare na Viet Cong, što se nije kosilo s načelom mobilnosti suvremenog ratovanja. No, Navarre je Cognyjevu ideju nadogrudio i stvorio teško utvrđenu bazu i fortifikacijske sustave. Svi Navarreovi podređeni

Vijetnamski juriš

časnici protestirali su kad im je predložena ideja o gradnji baze, no Navarre je unatoč tome ustrajao u svom početnom naumu.

Dien Bien Phu se nalazi u kotlini okruženoj brežuljcima, zbog čega su na okolna brda raspoređene utvrde nazvane ženskim imenima - Gabrielle, Anna Marie, Isabelle, Huguette, Dominique, Beatrice, Eliane, Francoise i Claudine. Za zapovjednika snaga u Dien Bien Phuu imenovan je general de Castries. Usporedo s građenjem

baze dovučene su francuske snage, tako da je do početka vijetnamske opsade stvoren garnizon jačine šesnaest i pol tisuća vojnika. Sredinom ožujka 1954. počinje vijetnamski napad na francusku bazu u Dien Bien Phuu. U napadu sudjeluje između pedeset i stotinu tisuća gerilaca Viet Minha, pod zapovijedanjem sposobnog generala Giapa. Početak napada nije bio neočekivan za Francuze, jer je Viet Minh uoči početka borbi evakuirao lokalno stanovništvo iz doline.

Prvi put je baza napadnuta krajem siječnja 1951., a u više navrata su francuske ophodnje došle u kontakt s gerilcima Viet Minha. No, glavni vijetnamski napad počinje u večernjim satima 13. ožujka 1954. snažnom topničkom pripremom usmjerenom na utvrde Beatrice i Gabrielle. Već iduće jutro Viet Minh je osvojio utvrdi Beatrice, zbog toga što su francuski zapovjednici poginuli u prvim satima bombardiranja, čime se u potpunosti raspao francuski zapovjedni lanac. Sljedećeg dana je zauzeta i obližnja utvrda Gabrielle, čime su Vijetnamci stavili pod svoj nadzor sjevernu stranu kotline, te su već drugog dana borbi Francuzi izgubili mogućnost da izdrže opsadu.

Francuski poraz

Opsada Dien Bien Phua protegnula se na dva mjeseca i primjer je jedne od najgorčnijih bitaka u novijoj povijesti ratovanja. Vijetnamci su izgradili sustav rovova koji je postupno okružio francuske utvrde i omogućio ubacivanje gerilaca blizu prvih francuskih položaja. Viet Minh se koristio velikim zvučnicima preko kojih je pozivao francuske vojnike na predaju, pri tome osobito ciljajući na postrojbe iz brojnih francuskih kolonija. Borbe su se uglavnom sastojale od

■ Francuski časnici (slijeva) - Cogny, De Castries i Navarre

brojnih vijetnamskih juriša na utvrđenja. Pritom su obje strane imale velike gubitke. Francusko zapovjedništvo je zračnim putem dopremalo pojačanja, no zbog vijetnamskog granatiranja lokalnog uzletišta pojačanja su bila prisiljena na padobranski desant, zbog čega su francuski padobranici bili laka meta. U obrani utvrde Francuzima nije na ruku išlo loše vrijeme koje je onemogućavalo zračnu podršku braniteljima, a monsunske su kiše punile robove i bunkere vodom te dodatno otežavale obranu.

Krajem travnja opsjednutom garnizonu poslana je pomoć iz Laosa, no ona je zapela u indokineskim džunglama i nije se nikada uključila u borbe. Iako su se francuske trupe u Dien Bien Phuu početkom svibnja 1954. nalazile u teškoj situaciji, sa

Tijekom opsade je poginulo 1800 francuskih vojnika

zalihama hrane za samo pet dana i ograničenom količinom streljiva te sabijene na prostor veličine dva puta jedan kilometar, francusko zapovjedništvo je de Castriesu zabranilo predaju i naredilo nastavak borbi. Pariz je po svaku cijenu nastojao izdržati opsadu do početka Ženevske konvencije, čiji je početak bio zakazan za 8. svibnja 1954., a čija je jedina točka dnevnog reda bila politička budućnost Indokine. Na drugoj strani je i Viet Minh do početka pregovora u Ženevi po svaku cijenu nastojao uspješno dovršiti opsadu, kako bi na taj način dobio snažan adut. Posljednji veliki napad Viet Minha na francuski garnizon, koji je počeo 1. svibnja, ugasio je sve nade Francuza u pozitivan ishod Indokineskog rata. Nakon pedeset i sedam dana borbi, 7. svibnja 1954. u ruke Vijetnamaca pao je zapovjedni objekt utvrde Dien Bien Phu, a u noći na 8. svibnja prestale

su borbe u utvrdi Isabelle, čime je opsada završila francuskim porazom.

Gubitak Indokine

Gradnja baze Dien Bien Phu bila je veliki promašaj francuskih vojnih planera koji su podcijenili snagu, žilavost i sposobnost Viet Minha da izvede veliku opsadu. Francuski strategiji nisu računali na vremenske neprikladne uobičajene u to doba godine u regiji, dok je prostorna izoliranost baze u Dien Bien Phuu od najbližih francuskih garnizona onemogućila slanje pomoći kopnenim putem te de facto dovela bazu u podređenu poziciju i u opsadu.

Tijekom opsade poginulo je otprilike 1800 francuskih vojnika, a oko jedanaest tisuća je zarobljeno. Oko tisuću francuskih vojnika dezertiralo je, a manji se dio uspio probiti kroz neprijateljski obruč oko baze do francuskih položaja. Nakon četiri mjeseca zarobljenštva oslobođeno je tek nešto više od tri tisuće francuskih vojnika a nekoliko ih je stotina umrlo u zarobljenštvu. Vijetnamci, koji su se borili u redovima francuske vojske, zadržani su u zarobljenštvu te je njihova sudbina uglavnom ostala nepoznata. Vijetnamski gubici u borbama kod Dien Bien Phua procjenjuju se na između deset i trideset tisuća ubijenih, no politička cijena skupe pobjede se isplatila. Poraz u Dien Bien Phuu konačno je zapečatio francusku sudbinu u Indokini, te je Pariz na Ženevskoj konferenciji pristao zauvijek se povući iz Indokine. Nakon dva i pol mjeseca razgovora, dvije strane su se 21. srpnja 1954. sporazumjele o trajnom prekidu neprijateljstava. Francuska je priznala neovisnost Laosa, Kambodže i Vijetnama, koji je po uzoru na Koreju podijeljen uzduž sedamnaeste paralele na sjeverni i južni dio. Viet Minh je dobio političku kontrolu nad sjevernim djelom, a profrancuski Vijetnamci nad Južnim Vijetnamom.

hrvoje.barberic@zg.htnet.hr

Kronologija rata (1989. - 1998.) - agresija na Hrvatsku i Bosnu i Hercegovinu (s naglaskom na stradanja Hrvata u BiH), Zagreb, 1998.

Izdavač *Kronologije* je Hrvatski informativni centar Zagreb, a suizdavač *Slovo*, također iz Zagreba, čiji su novinari uredili i pripremili ovo izdanje na 608 stranica ilustrirano fotografijama.

Nastala je najvećim dijelom obradom tekstova te korištenjem fotografija i mapa iz Večernjeg lista, a događaji u njoj poređani su kronološki. Počinju Miloševićevim rušenjem temelja federativne Jugoslavije, zatim slijedi priprema i provedba velikosrpske agresije na hrvatsku državu u nastajanju te potom i na Bosnu i Hercegovinu, a završava pobjedonosnim završetkom Domovinskog rata i procesom mirne reintegracije hrvatskog Podunavlja kojim se Hrvatska vratila na svoje međunarodno priznate granice prema susjednim državama, bivšim jugoslavenskim republikama.

Iako povjesničari i dokumentaristi imaju određene primjedbe na pojedine dijelove sadržaja, *Kronologija rata* može poslužiti kao podsjetnik na događaje koji su prethodili Domovinskom ratu te na to krvavo razdoblje najnovije hrvatske povijesti, kao i na neke od posljedica koje i danas osjećamo, pa je stoga kao takva svakako hvalevrijedan doprinos istraživanju i dokumentiranju toga vremena.

Nikolina PETAN

FILMOTEKA

Top 10 najboljih filmova u 2005. (I.dio)

Došlo je doba kada se ocjenjuje što nam je donijela i za pamćenje ostavila protekla godina, a prema mom sudu ljestvica najboljih filmova u 2005. godini izgleda ovako:

10. *Oprosti za kung fu* - vratio vjeru u hrvatsku komediju
9. *Djevojka od milijun dolara* - nepretenciozna drama o upornim ljudima za koje ne postoje nepremostive zapreke. Apolutni pobjednik ovogodišnjeg Oscara
8. *Ratovi zvijezda - osveta Sitha* - saga je završila
7. *Aleksandar Veliki* - izvrsna rekonstrukcija života najvećeg osvajača u povijesti
6. *Iskupljenje na rijeci* - na žalost, neprimijećen triler
5. *Kuća letećih bodeža* - ovo je samo jedan od nekoliko izvrsnih kineskih povijesnih filmova koji u posljednje vrijeme dominiraju svjetskom kinematografijom
4. *Duga mračna noć* - dugoočekivani redateljski povratak Antuna Vrdoljaka dogodio se na najbolji mogući način. Osim toga, taj 215-minutni film najdulji je u povijesti hrvatskog filma
3. *Prvi na Mjesecu* - ruski dokumentarac o neuspješnom slanju ljudi na Mjesec prije II. svjetskog rata. Film o svakodnevnom životu, herojskim djelima i tragediji prve skupine sovjetskih astronauta bez konkurencije najbolji je dokumentarac, ne samo prošle godine.

Kako se to već radi, svoje ultimativne favorite sačuvao sam za kraj. U sljedećem broju otkrit ću koji su to filmovi i ponovno istaknuti zašto su najbolji te vas još jednom upozoriti, ako već niste, zašto biste ih trebali pogledati...

Leon RIZMAUL

14. prosinca 1946. Rockefeller darovao novac za izgradnju sjedišta UN-a

Ujedinjeni narodi su međunarodna organizacija zemalja stvorena za zaštitu mira u svijetu, utemeljena nakon završetka II. svjetskog rata

1945. u San Franciscu. Prva Generalna skupština s 51 zastupljenom zemljom održana je početkom 1946. u Londonu, a 14. prosinca 1946. Generalna skupština UN-a prihvatila je dar jednog od najmoćnijih američkih industrijalaca, Johna D. Rockefellera. Rockefeller je tijekom 30-ih izgradio u New Yorku velik dio Manhattana, a nakon završetka rata ponudio je UN-u na dar zemljišta u vrijednosti 8 milijuna dolara. Izgradnja je počela u listopadu 1949. na njujorškom East Riveru, a završena 1952. Kada je dovršen, prostor gdje se nalazi sjedište Ujedinjenih naroda izuzet je iz vlasti njujorškog gradonačelnika i vlasništvo je svih zemalja članica UN-a.

15. prosinca 1864. Utemeljeno najstarije hrvatsko pjevačko društvo

Ljubav prema glazbi i zbornom pjevanju te mogućnost promicanja stvaralaštva na hrvatskom jeziku navela je Josipa Brizu, učitelja "male realke" u Petrinji, da okupi "domaće sinove" -

Petrinjsce "... koji imaju dobar glas i ponešto glasbene naobrazbe..." u pjevačko društvo "Slavulj". Dogodilo se to sredinom prosinca davne 1864. Iako su neki gradovi poput Karlovca ili Zagreba imali svoja društva i prije, "Slavulj" je uspio održati kontinuitet kroz pet država pa danas nosi epitet najstarijeg hrvatskog pjevačkog društva s neprekinutom tradicijom. Uloga "Slavulja" u kulturnom i društvenom životu Petrinje iznimno je važna. Tijekom više od 140 godina duge tradicije pjevale su se sve vrste pjesama, od operetnih lakih nota do zahtjevnih sakralnih oratorija, no svi se slavuljaši slažu u jednom - najradije izvode domaće narodne pjesme o svom gradu na ušću Petrinjičice u Kupu.

Leon RIZMAUL

INFOKUTAK

Let u pobjedu

U Galeriji MORH-a "Zvonimir", Bauerova 33, bit će **12. prosinca u 19 sati** svečano otvorenje izložbe pod nazivom **Let u pobjedu**. Izložba je organizirana u prigodi obilježavanja 14. obljetnice HRZ-a i PZO-a, a autor izložbe je Siniša Pogačić sa suradnicima. Na izložbi će se moći vidjeti makete i fotografije zrakoplova HRZ-a te nekoliko izložaka iz fundusa Vojnog muzeja.

Izložba se može razgledati **do 17. prosinca**, radnim danom od 11 do 18 i subotom od 10 do 12 sati.

Ulaz slobodan.

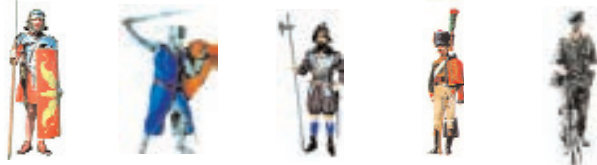
Predstave za djecu

U prigodi božićnih i novogodišnjih blagdana Odjel za kulturno-društvene djelatnosti SOJI MORH-a organizira u Domu HV-a "Zvonimir" **predstave za djecu:**

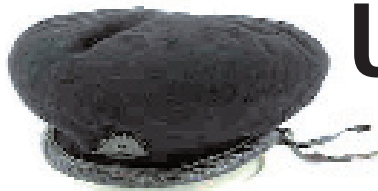
Darovi Djeda Mraza - 14. prosinca u 18,30 sati

Zeko traži mamu - 23. prosinca u 18,30 sati

Besplatne ulaznice za prvu predstavu mogu se rezervirati i podići od 7. prosinca, a za drugu od 19. prosinca, od 12 do 14 sati u Odjelu kulturno-društvenih djelatnosti, Stančićeva 4 (1. kat, soba 118), tel: 67-363, fax: 68-935.

Povijest jedne beretke

Uvriježio se običaj da nakon svakog rata **britanska vojska** usvoji kakvo pokrivalo za glavu koje je dotad bilo osobitost protivnika. Primjerice, šubare od medvjedeg krzna, koje danas pokrivaju glave kraljičinih gardista ispred **Buckinghamske palače** ili u **Whitehallu** u **Londonu**, nekoć su nosili pripadnici **Napoleonove imperijalne garde**. Kapa kopljanika (*Lancers*) usvojena je **1815.** i svoje korijene ima u **Poljskoj**, iako su je prethodno usvojili i **Francuzi**, ali i neke njemačke državnice između **1809.** i **1813.** - u jeku **Napoleonskih ratova**.

U istom je razdoblju usvojena i visoka kapa zvana *šako* ili *čako*, koja je dotad bila u velikoj modi u armijama britanskih saveznika na kontinentu. Novi oblik, koji se pojavio sredinom šezdesetih godina **XIX.** stoljeća, ubrzo je dobio nadimak *lula* i sličio je kapama koje su u **Krimskom ratu** nosili francuski saveznici.

Niska i plosnata inačica kape *čako*, koja je usvojena nekako istodobno, u mnogočemu je podsjećala na kape **Sjevernjaka** u razdoblju **američkog građanskog rata**, a što se kaciga sa šiljkom na vrhu tiče, koje su se u uporabi zadržale čak dva naraštaja, bila je usvojena oko **1870.** bila je puka imitacija lako prepoznatljivih i tipično pruskih kaciga.

U tom smislu, crna beretka koja je postala zaštitni znak tenkista, nije bila nikakva iznimka: prvotno su vozači tenkova i topnici nosili bezlične kacige od smeđe kože, koje su ubrzo izbačene iz uporabe. Bolje nisu prošle ni kacige s viziorom koje su se rijetko nosile. U svibnju **1918.** general **Elles** i pukovnik **Fuller**, razmišljajući o budućnosti tenkovskog korpusa, odlučili su se za crnu beretku za tenkiste - pokrivalo koje je dotad bilo zaštitni znak alpskih lovaca. Crna je boja bila odabrana kako bi se što je moguće manje vidjele masne naftne mrlje (tenkisti su često bili u situaciji da se uprljaju).

Crne beretke su postale i ostale prepoznatljivi dio odore **Kraljevskog tenkovskog korpusa**, koji je nakon **I. svj. rata** i službeno zatražio da nijedna druga postrojba, bez obzira na to o kojem je rodu vojske riječ, ne može nositi takvo pokrivalo za glavu. Iznimno popularne ne samo u **Ujedinjenom Kraljevstvu** već i unutar britanske zajednice naroda, beretke su se počele razlikovati samo pridodanim bedževima. Napokon, uz službeni amblem i maršal **Montgomery** je na svojoj beretki nosio bedž svojih omiljenih tenkista.

Jurica MILETIĆ

www.domovinskirat.com

Strаница posvećena **Domovinskom ratu** (www.domovinski-rat.com) još je jedna od onih koje se ne smiju propustiti. Sasvim je izvjesno da **Udruga Domovinski rat On Line**, koja je pokretač i vlasnik stranice, ima dobru ideju kako predstaviti istinu o ne baš tako davno zavr-

šenom ratu u **Hrvatskoj**, i to čini sasvim pristojno. Dosta linkova, relativno česti update i izravna komunikacija s posjetiteljima dobar su početak. Urednici stranice ističu svoju apolitičnost kad je riječ o hrvatskoj svakodnevici ali i angažman kad je riječ o Domovinskom ratu.

S obzirom na to da se Udruga obratila braniteljima pozivom o ustupanju video i fotomaterijala, pretpostavka je da ćemo uskoro imati mogućnost i vidjeti barem neke od najavljenih 3000 fotografija prikupljenih upravo od sudionika Domovinskog rata.

No, bez obzira na neke sitne nedostatke, poput, primjerice, slabije preglednosti sitea, ipak takvu inicijativu treba pozdraviti. Ma što tijekom idućih mjeseci, nadamo se i godina, Udruga uspjela učiniti na promicanju istine o Domovinskom ratu i ma koliko foto i videomaterijala prikupila, bit će izvrsno. Stoga svakako preporučujemo da posjetite site...

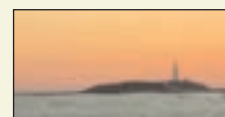
Ivan BELINEC

KVIZ

pripremio D. VLAHOVIĆ

1. Naziv *Trafalgar* odnosi se na:

- A otok
- B poluotok
- C rt

2. Pomorska bitka kod Trafalgara odigrala se:

- A 1755. godine
- B 1805. godine
- C 1855. godine

3. Admiral Nelson zvao se:

- A John
- B Horatio
- C Bartholomew

4. Nelsonov zapovjedni brod zvao se:

- A *Glory*
- B *Bounty*
- C *Victory*

5. Kod Trafalgara engleski su protivnici bili:

- A Francuzi i Nizozemci
- B Nizozemci i Španjolci
- C Francuzi i Španjolci

AKROBATSKO LETENJE SMATRA SE NAJVIŠOM RAZINOM LETAČKOG UMJEĆA.
KOLIKO JE DNO S JEDNE STRANE IZUZETNO ATRAKTIVNO,
TOLIKO JE DNO S DRUGE STRANE IZNIMNO ZAHTEVNO.

SELEKCIJA, OBUKA I PLANIRANJE PROGRAMA ZA DJELOVANJE AKRO GRUPE
DUGOTRAJAN JE I SLOŽEN PROCES. A OVAJ FILM PRIKAZUJE ŽELJU,
VOLJU I ZNANJE LJUDI KOJIMA JE DO ZRAKOPLOVSTVA STALO,
I KOJI SE ZA NJEGA NESEBIČNO ŽRTVUJU.

Odobrava načelnica Službe za odnose s javnošću i informiranje Marijana Klanac
ideja i scenarij članovi akro grupe, Bernard Bartoluci, Igor Skenderović,
montaža Bernard Bartoluci, Igor Skenderović
snimatelji Goran Vlahović, Josip Čolak, Matija Vrduka, Tomo Hubak,
Ivan Lukan, Bernard Bartoluci, Igor Skenderović
stručni suradnik Branko Ilić
odabir glazbe Bernard Bartoluci, Saša Jaković, Igor Skenderović
režija članovi akro grupe, Bernard Bartoluci, Igor Skenderović
DVD authoring Igor Skenderović
dizajn DVD izdanja Miroslav Romić, Igor Skenderović

video produkcija Hrvatsko ratno zrakoplovstvo
Kрила Oluje © 2005 Hrvatsko ratno zrakoplovstvo. Sva prava pridržana
Izdano u nakladi Hrvatskih vojnih glasila

AKRO GRUPE HRVATSKOG RATNOG ZRAKOPLOVSTVA KRILA OLUJE

AKRO GRUPE
HRVATSKOG RATNOG ZRAKOPLOVSTVA

KRILA OLUJE

“ZA VEĆINU LJUDI, NEBO JE LIMIT.
ZA ONE KOJI VOLE ZRAKOPLOVSTVO ...
... NEBO JE DOM.”

Spot

KRILA OLUJE

akro grupe HRZ-a na

www.morh.hr/akrogrupa